

BOUSOVÁK

Dvoutměsíčník ♦ Ročník 57 ♦ číslo 2/2021

Zpravodaj města Dolního Bousova

Návrh chystané revitalizace náměstí T. G. Masaryka, autorky: Ing. arch. Jitka Paroubková, Ph.D. a Ing. arch. Irena Pátková.

Slovo starosty

Vážení spoluobčané,

společně již rok žijeme v době covidové pandemie a snažíme se respektovat a dodržovat všechna doporučení a zákazy, která se na nás valí každodenně ze všech stran. Bohužel i v době vydání dalšího čísla Bousováku se naše republika nachází stále v nouzovém stavu a nikdo netuší, kdy tento stav skončí. Město se snaží svým občanům pomoci buď darováním respirátorů pro seniory 80+ a 70+ nebo

nabízí pomoc při registraci na očkování. Kdo měl zájem, zajistili jsme i odvoz v termínu očkování přímo na místo. Dále jsme na webových stránkách města zřídili rubriku „koronavirus – covid 19“, kde se ukládají aktuální a užitečné informace pro všechny občany. Stále musíme věřit a doufat, že vše se v dobré obrátí.

Investiční akce

Nyní mi dovoluji několik informací z dění v našem městě. Město se během prvních dvou měsíců letošního roku při-

pravovalo na největší investiční akce, které nás v letošním roce čekají. Před koncem roku bylo vypisováno výběrové řízení na projekt „Výbudování sociálních bytů“ v budově po Československé armádě v ulici Tovární. Výběrové řízení trvalo tři měsíce, jelikož se jedná o veřejnou zakázku v režimu zákona o veřejných zakázkách. Rozpočtované náklady na projekt byly stanoveny projektantem na 20 milionů korun bez DPH. Město v požadované lhůtě obdrželo nakonec pouze dvě nabídky.

/pokračování na straně 3/

Legenda

1. *Acer platanoides* - stromofilní javorů
2. *Juglans regia* (ořešák)
3. *Carpinus betulus* (habr)
4. *Physocarpus opulus* (tavola)
5. *Thuja plicata* (zerav - přesazený)
6. *Physocarpus op.* *Nugot* (tavola)
7. *Prunus serr.* *Royal Burgundy*
8. *Acer plat.* *Crimson King* (javor)
9. *Malus x Royalty* (jablono)
10. *Fagus syl.* *Pendula* (buk)
11. *Acer plat.* *Drummondii* (javor)
12. *Prunus serr.* *Kanzan*
13. *Acer rubrum* (javor červený)
14. *Hibiscus syriacus* *podrost Cotoneaster procumbens*
15. *Acer negundo* (javor)
16. *Aesculus x carnea* (jilovec)
17. *Corylus colurna* (liska)
18. *Ligustrum vulgare* (ptačí zob)
19. *Deutzia scabra*, *Buddleia davidii* (trojpek, komule)
20. *Caryopteris x clandonensis* (ořechokřídlec)
21. *Magnolia soulangiana* (magnolie)
22. *Magnolia soul.* *Susan* (magnolie)
23. *Corylus avellana* (liska)
24. *Viburnum x bodnatense* (kalina)
25. *Acer campestre* (javor)
26. *Hypericum x Hidcote* (třezalka)

Návrh revitalizace prostoru v lokalitě u benziny, kde vznikne parčík se stromy, keři, lavičkami a kvetoucími trvalkami. Park bude doplněn oploceným prostorem pro bezpečné venčení psů.

Školní ul. před zmlazovacím řezem.

Tytéž keře pro provedení řezu.

/dokončení ze strany 1/

První nabídku předložila firma Realitní a stavební společnost s. r. o. z Brna ve výši 17.999.999 Kč bez DPH. Druhou nabídku předložila firma Stavby MH s. r. o. z Hrádku nad Nisou ve výši 18.750.000 Kč bez DPH. Obě nabídky byly řádně vyhodnoceny a zkontrolovány. Zastupitelstvo města na svém jednání dne 3. 3. 2021 schválilo nabídku firmy Realitní a stavební společnost s. r. o. Následně byla firma vyzvána k podpisu smlouvy o dílo. Realizace stavby začne počátkem dubna a dílo by mělo být dokončeno do konce října letošního roku. V rámci projektu bude vybudováno celkem 13 bytových jednotek, budova bude celkově rekonstruována a napojena inženýrské sítě města. Projekt je podpořen získanou dotací z Integrovaného regionálního operačního programu ve výši 10.627.352 Kč. Zbylé náklady budou hrazeny z rozpočtu města.

Další výběrové řízení, které proběhlo na přelomu roku, se týká projektu „**Rekonstrukce čerpací stanice Střehom**“. Jedná se o rekonstrukci budovy z 50tých let minulého století v místě, kde máme umístěn zdroj pitné vody. Nabídky předložili tři uchazeči. Jedná se o firmy VODA CZ s. r. o. z Hradce Králové, OBIS, spol. s. r. o. z Nové Paky a IMDV Horka s. r. o. z Horek u Staré Paky. Nejvýhodnější nabídku předložila firma OBIS, spol. s. r. o. ve výši 790.703 Kč bez DPH. Stavba bude zahájena v červnu letošního roku a bude trvat tři měsíce. Projekt bude hrazen v plné výši z rozpočtu města.

V únoru proběhlo výběrové řízení na projekt „**Rekonstrukce 3. NP objektu čp. 186 Dolní Bousov**“. Projekt řeší nevyužitý podkroví budovy mateřské školky ve Školní ulici naproti škole. V těchto prostorách budou vybudovány tři bytové jednotky, bude kompletně vyměněn krov a střešní krytina. Do soutěže byli osloveni tři uchazeči: STAV-AGENCY s.r.o. ze Stráže nad Nisou, Stavby Javůrek s.r.o. z Jablonného pod Ještědí, STAVREKOL s.r.o. z Mníšku a STAVBY MH s.r.o. z Hrádku nad Nisou. Nejvýhodnější nabídku předložila firma STAVBY MH s.r.o. v celkové výši 4.781.373 Kč bez DPH. Stavba bude zahájena v květnu letošního roku a dokončení je naplánované nejpozději do konce října. Projekt bude plně financován z rozpočtu města.

Na tento projekt plynule naváže **zateplení budovy MŠ a nová fasáda**. Na tuto část

projektu město získalo dotaci ze Státního fondu životního prostředí. V měsíci březnu město oslovilo tři uchazeče na tuto zakázku. Nabídky předložily firmy Karel Hosa - ZETEZA, ZETA Benátky s.r.o., Stavby Kofátko s.r.o. a Mil&Pat s.r.o. Nejvýhodnější nabídku předložila firma Karel Hosa - ZETEZA ve výši 2.088.497 Kč bez DPH. Zahájení stavby je naplánováno na září letošního roku. V rámci projektu bude také v obou třídách mateřské školky instalován systém větrání s rekuperací tepla. Získaná dotace pokryje náklady ve výši 1.290.253 Kč. Zbylé náklady budou hrazeny z rozpočtu města. Provedení fasády a barevnost navrhla projekční kancelář A-A CONSULT CZ, spol. s. r. o. ze Sobotky.

Nové žádosti o dotace

V únoru město zpracovalo dvě žádosti o dotaci, které se týkají veřejné zeleně. První žádost se týká **osázení ovocnými stromy bývalé polní cesty mezi obcemi Ošfovice a Střehom**. Cílem projektu je obnova staré ovocné aleje. Stávající ovocné stromy jsou již za zenitem životnosti. Některé stromy budou po odborném posouzení odstraněny a některé budou ošetřeny zdravotním řezem. V rámci projektu by mělo být vysázeno celkem cca 80 nových ovocných stromů - jabloně, hrušky, slivoně atd. Prostor podél cesty bude vyčištěn a zkulturněn. V nejvyšším místě trasy cesty bude vybudováno odpočinkové místo s výhledem na Střehom a Humprecht. Výsadba by měla proběhnout na podzim letošního roku.

Druhá žádost o dotaci se týká společného projektu města Dolní Bousov a obce Dobšín. Projekt řeší **vysazení ovocných stromů podél krajské komunikace z Dobšína k Izidoru**. Projekt protíná dva katastry - katastr Dobšína a Horního Bousova. Výsadbu bude zastřešovat a koordinovat obec Dobšín, my jsme dali pouze souhlas s výsadbou. Celkově zde bude vysázeno cca 75 ovocných stromů.

Nové studie

Více jak půl roku se pracuje na studii budoucí **revitalizace náměstí T. G. Masaryka**. Studii zpracovává Ing. arch. Jitka Paroubková, Ph.D. a Ing. arch. Irena Pátková. Proběhlo několik pracovních porad v rámci připomínkování týmu, který se této studii věnuje. Cílem projektu je celková modernizace našeho náměstí. V rámci zpracování studie se řeší rozvržení parkovacích míst, povrch komunikací a chod-

níků, veřejná zeleň, mobiliář, přemístění autobusové zastávky před budovu školy, celková bezpečnost silničního provozu přes náměstí, odpočinkové zóny atd. Studie by měla být zpracovaná do konce dubna. Poté bude město hledat zpracovatele vyšších stupňů projektových dokumentací. Cílem je mít do konce letošního roku zpracovanou dokumentaci pro stavební povolení. Náhled na studii náměstí je umístěn na webových stránkách města nebo na jiném místě zpravodaje Bousovák.

Další studie, na které se začalo pracovat, se týká **cyklostezky a cesty pro pěší z Dolního Bousova směr Rohatsko, Svobodín, Bechov a Obrubce**. Trasa byla navržena následovně: povede od autobusové zastávky u benzinové pumpy podél krajské komunikace vlevo směrem na Rohatsko, dále po stávající cyklostezce podél železniční trati do Svobodína, poté přes obec Svobodín a Bechov. Dále bude pokračovat od nové plánované zastávky rodinných domů na Bechovi podél krajské komunikace po levé straně směrem k hřbitovu na Bechově a dále ke křižovatce v Obrubcích. V rámci studie bude také zpracována část trasy vedoucí od vlakové zastávky na Rohatsku přes **nový mostek pro pěší přes Klenici** podél krajské komunikace vlevo podél hráze směr Rohatsko. Na nákladech za zpracování studie se budou poměrných dílem podílet město Dolní Bousov, obec Rohatsko a obec Obrubce. Studie by měla být zpracovaná do poloviny letošního roku.

Nyní bych se s dovolením v rámci prevalence a připomenutí pověnoval několika tématům, které město pálí opakovaně. Jedná se o nešvary, které nedělají našemu městu dobrou vizitku. Jedná se zejména o psí exkrementy, které můžeme neustále míjet na našich chodnicích při procházkách naším městem. Po městě je rozmístěno nespočet košů na tyto „odpady“, tak by neměl být pro pejskaře problém tyto exkrementy zlikvidovat. Další nešvar se týká odkládání odpadů mimo kontejnery v místech pro třídění odpadů. Apeluji na občany, aby své odpady řádně třídili do umístěných kontejnerů nebo využívali sběrný dvůr. Neustále poházené odpady a pytle mimo vývozní termíny, tzn. poslední neděli v měsíci, hyzdí naše město. Výdej pytlů na třídění odpadů pro občany probíhá neustále na městském úřadě na odboru místního hospodářství, v infocentru nebo na sběrném dvoře.

Od měsíce dubna budou na sběrná místa v našem městě a v místních částech rozmístěny **nové nádoby na jedlé oleje a tuky**. Možnost likvidace těchto odpadů bylo do současnosti možné pouze ve sběrném dvoře. Nádoby budou mít hnědou barvu. Do sběrné nádoby mohou občané odkládat použité jedlé tuky a oleje z domácností a ztužené jedlé tuky, dále potom i maziva a kapaliny. **Použité tuky a oleje vhazujte do nádoby v uzavřených obalech např. PET lahve.** A co do nádob nepatří? Technické oleje (převodové, motorové nebo tlumičové). Cílem této rozšířené služby je minimalizovat vylévání těchto kapalin do kanalizační sítě a tím pádem i nátoku na čistírnu odpadních vod.

Další téma je rušení nočního klidu a klidu ve dnech pracovního volna. Neustále řešíme stížnosti některých občanů, že ten a ten ruší souseda svojí hlučnou pracovní činností v neděli po obědě, že soused pracuje po 22.00 hodině a tak dále. Je to nějakém respektu a toleranci ke svému okolí a záleží na každém, jak se ke svému okolí chová.

Úklid města

Další informace se týká úklidu města po zimních měsících. V dubnu se rozeběhne čištění a jarní úklid chodníků a místních komunikací. Je vypracovaný plán s termíny, kdy se budou čistit všechny ulice našeho města. Občané budou včas

informováni městským rozhlasem nebo SMS infokanálem, kdy se bude konkrétní ulice čistit a zametat. Budou upozorněni na to, aby odklidili své zaparkované automobily z ulic a chodníků. Pokud někdo neuposlechne, vůz bude odtažen. Cílem je důkladná očista ulic zametacím vozem a ne aby zametací vůz kličkoval mezi zaparkovanými vozy. Doufám, že to všichni pochopí a nebudeme muset řešit na místě problémy.

S přáním klidných Velikonoc

*Miroslav Boček
starosta města*

Od dubna 2021 se o 7 % zvýší cena vodného a stočného

Opět po roce dochází k bilanci ohledně hospodaření v rámci vodohospodářské infrastruktury města Dolní Bousov. Jedním z hlavních pilířů je stanovení cen vodného a stočného. Při stanovení cen vycházíme zejména z celkových nákladů spojených s provozováním vodovodu a kanalizace a vyfakturovaných (prodáných) kubiků pitné či odpadní vody za předchozí rok. Dále musíme u stočného plnit podmínky regulované ceny, ke kterým jsme se zavázali v rámci dotace na dobudování splaškové kanalizace v Dolním Bousově.

V minulém roce byly skutečné náklady spojené s pitnou vodou (vodovod) ve výši cca 3,26 mil. Kč, vyfakturováno bylo cca 98 tis. m³, z toho vyplývá, že jednotková cena za jeden prodaný m³ ideálně měla být cca 33,26 Kč bez DPH. Město Dolní Bousov v minulém roce mělo stanovenou cenu ve výši 29,76 Kč bez DPH. V rámci vody odpadní (kanalizace) jsme na tom podobně. Skutečné náklady spojené s vodou odpadní byly ve výši cca 2,66 mil. Kč, vyfakturováno bylo cca 71 tis. m³, z toho

vyplývá, že jednotková cena za jeden prodaný m³ by odpovídala cca 37,46 Kč. Cena stočného byla pro minulý rok stanovena ve výši 34,43 Kč. Z těchto dat je zcela zřejmé, že jsme s cenou velmi nízkou a je nutné přistoupit ke zvýšení cen pro hospodářský rok 2021.

Bohužel náklady spojené s údržbou vodovodního řadu a kanalizační stoky se každý rok zvyšují, což je třeba v ceně m³ také zohlednit. Dále je nutné počítat s nutnou obnovou vodohospodářské infrastruktury, jelikož mimo jiné vodovodní řad (přivaděč z čerpací stanice ve Střehomí do Dolního Bousova) byl vybudován v 70. letech minulého století a pomalu již dosluhuje. I v roce 2020 pokračovaly práce spojené s jeho budoucí výměnou (byly provedeny sondy na trase tohoto přivaděče). Minulý rok byl také opraven plot okolo čerpací stanice ve Střehomí, kde náklady této opravy činily 390 542 Kč bez DPH. Pro rok 2021 je počítáno s rekonstrukcí čerpací stanice ve Střehomí, která je ve špatném technickém stavu a je nutné

ji opravit, jelikož se jedná o klíčovou budovu pro celý systém zásobování pitnou vodou. Náklady za tuto opravu by měly být ve výši 790 903 Kč bez DPH.

Dále se pro letošní rok počítá s vybudováním prodloužení vodovodního řadu a kanalizační stoky v lokalitě Zahradky (pro 5 budoucích rodinných domů). V současné době také čekáme na stavební povolení pro akci „Prodloužení vodovodního řadu v místní části Bechov“ (od autobusové zastávky směr Obrubce), které je nutné pro připojení 2 stávajících rodinných domů a 2 budoucích novostaveb v této lokalitě. V září 2020 jsme obdrželi stavební povolení pro akci „Prodloužení vodovodního řadu pro místní část Ošťovice včetně výtokového nadzemního stojanu“. Nyní bude záležet na tom, kdy budou v rozpočtu města vyčleněny finanční prostředky na tuto akci. Předpokládané náklady dle aproximativních cen obdobných staveb budou činit 1 680 000 Kč. Dále probíhají projektové práce na těchto akcích: „Prodloužení vodovodního řadu a kanalizační stoky v ulici Přihonská“, „Nový vrt vedle vodojemu v Horním Bousově“, „Prodloužení vodovodního řadu a kanalizační stoky pro novou lokalitu v ulici V Lipkách a napojení stávajících nemovitostí“.

Města a obce jsou upozorňovány na to, aby systém vodohospodářství byl soběstačný (tzn. aby si sám na sebe vydělal, a to nejen v rámci provozování, ale i v rám-

Příjem za vodné a stočné	4.950.705 Kč
Náklady na vodné + opravy a údržba	
- provozní	3.095.184 Kč
- investiční (zpracování projektových dokumentací)	79.338 Kč
Nové vodovodní přípojky	76.195 Kč
Náklady na údržbu, opravy, čištění kanalizace, likvidace kalů z ČOV	2.732.495 Kč

ci obnovy majetku). V Dolním Bousově se tak bohužel zatím neděje a město se musí na financování podílet z rozpočtu města. Rádi bychom se však postupně dopracovali do stádia, kdy systém vodohospodářství bude soběstačný.

Z výše uvedených důvodů zastupitelstvo města dne 3. 3. 2021 odsouhlasilo zvýšení cen vodného a stočného. Cena vodného se pro hospodářský rok 2021 zvýší z 29,76 Kč na 31,84 Kč bez DPH. Cena stočného se pro hospodářský rok 2021 zvýší z 34,43 Kč na 36,84 Kč bez DPH, což představuje nárůst cen o 7 %. **Pro občany města Dolní Bousov a jeho místních částí (Bechov, Horní Bousov, Vlčí Pole, Svobodín) to znamená, že v roce 2021 se bude platit vodné 35,02 Kč s DPH a stočné 40,52 Kč s DPH.** Sice se nedostáváme ani na cenu skutečně vydanou za 1 m³ za předchozí rok, ale nechceme občany města a jeho místních částí nadměrně zatěžovat skokovým zvýšením vodného a stočného.

Pro Vaši informaci ještě uvádím aktuální ceny dvou největších dodavate-

lů pitné vody v naší blízkosti. Jedná se o Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, kteří dodávají vodu do velké části okresu Mladá Boleslav – cena vodného 55,74 Kč s DPH, cena stočného 45,76 Kč s DPH, celkem tedy 101,50 Kč s DPH. Dalším velkým dodavatelem je Vodohospodářská obchodní společnost Jičín – cena vodného je zde 42,47 Kč s DPH, cena stočného 42,42 Kč s DPH, celkem tedy 84,89 Kč s DPH. Bohužel nám nepřeje ani vývoj současného dění, jelikož jsou nadále státem predikovány nižší a nižší daňové příjmy, což negativně zasáhne i rozpočet města a my budeme nuceni i nadále zvyšovat ceny vodného a stočného. Budeme se však i nadále snažit cenu zvyšovat co nejméně a jen opravdu v nezbytně nutných mezích.

Ještě bych se rád v tomto článku zmínil o jedné zásadní a pro občany pozitivní informaci. Od roku 2021 přecházíme na výběr jednosložkového vodného. V praxi to znamená, že se již nebude vybírat 200 Kč za vodoměry (v případě vodoměrů s vy-

ším průtokem vyšší částka), jako tomu bylo dosud.

Na závěr bych chtěl poděkovat těm občanům, kteří se podíleli na snížení odebrané podzemní vody, kterou čerpáme z vodního zdroje u Střehomí, jelikož proti roku 2019 se odběr v roce 2020 snížil o 14 362 m³. Samozřejmě i letos Vás však poprosím a apeluji na Vás, aby se každý snažil šetřit s pitnou vodou. Neustále jsme (i z médií) upozorňováni na kritický stav zásob podzemních vod a období sucha. I přesto, že se nám nepatrně podařilo snížit odběr podzemní vody z našeho vodního zdroje, je nutné pitnou vodou neplýtvat například na zalévání zahrádek či napouštění bazénů. Na tyto činnosti se snažte zachytávat a využívat dešťovou vodu. Opravdu neradi bychom se dostali do situace, kdy budeme muset přistoupit k vyššímu zvýšení ceny pitné vody, protože i nadále bychom rádi udržovali ceny vodného a stočného co nejnižší.

Pavel Kubeček

Revitalizace městské zeleně

Jistě mnozí z Vás zaznamenali výrazné změny na stávající zeleni v našem městě. Narostlé keřky jsou pryč, zbylo jen pár klacíků trčících ze země, modré značky na stromech, živé ploty také zmizely. Nemějte o zeleň obavy, zvláště o keře. Keře potřebují čas od času tento velký zásah, aby mohly zregenerovat, obnovit se a prodloužila se tím jejich životnost. Pokud keř necháme růst stále dál, dojde ke stárnutí a postupnému odumírání větví, řidnutí a následně úhynu keře.

Modré značky označují stromy, které budou pokáceny z důvodu bezpečnosti. Stromy mají vyhnílý střed kmene, často se naklání do vozovky nebo na chodník a už jsou potencionálním nebezpečím pro své okolí, ať už chodce nebo vozidla. A tak nezbyvá než se zamyslet nad budoucí novou výsadbou, která tyto stromy postupně nahradí.

Postup kterým keře letos řežeme, se nazývá zmlazovací řez. Zmlazování je radikální řez vedený hluboko do starého dřeva, kdy se sleduje obnova koruny stromu nebo celého keře. U keřů je zmlazení velmi důležitým a vhodným biologicky zdůvodnitelným péstitelským zásahem. Mů-

žeme jím zlepšit celkový vzhled keřů přestárých, nepěkných, odspodu holých nebo proschlých. Tyto keře pak začínají samy vytvářet ve spodní části větví náhradní výhony. Zmlazení je tedy občas nutné. Podle hloubky řezu se jedná o zmlazení úplné nebo částečné.

Při úplném zmlazení se odstraní všechny větve a ponechají se takzvané čípky, ze kterých keř zregeneruje. Za rok po zmlazení se odstraní z nových letorostů jen slabé a přebytečné, ostatní se zakrátí, neřežou se však na stejnou výšku. V dalších letech se keře ponechávají opět přirozenému vývoji. U částečného zmlazení se odstraní přestárle větve zcela a mladší se sesadí na vhodný postranní letorost.

Keře v ulici Příhonská prošly úplným zmlazením, kromě pár tvarovaných keřů meruzalky alpské (jeden byl rozlámán sněhem, proto byl zmlazen). V ulicích Lhotecká a Kostelní budou keře zmlazeny úplným i částečným řezem podle jednotlivých druhů a celkové kondice keřů. Svídy rostoucí na svahu pod kostelem je vhodné každoročně zmlazovat. V zimním období vynikne jejich barevná kůra, která je nejvýraznější právě na nových letorostech.

Tímto způsobem se řežou i další druhy jako stálezelený zimolez (*Lonicera nitida*), mochna dřevitá, protože velmi rychle stárnou a po pár letech od výsadby jsou keře proschlé, celkově nevzhledné.

Živý plot v ulici Školní prošel úplným zmlazením. Keře už samovolně vytvářely nový obrost a řezem jejich vitalitu podporíme. Při této příležitosti dojde k odstranění staré, roztrhané geotextilie pod nimi. Živý plot bude nově namulčován. Stejná úprava (řez, odstranění geotextilie a mulčování) bude provedena také na keřích v ulici Spálená. Pod keři bude použita přednostně nová mulč v podobě štěrku, která vznikne rozdrčením beztrnných větví po řezu ve městě.

V jarním období nás také čeká úprava stromů v ulicích Dolního Bousova. U mnohých stromů je v současnosti podchozí výška příliš malá a nevyhovuje chodcům ani vozidlům v ulicích – např. ulice Dubová, Akátová, Lomená, V Končinách, Brodecká, atd. Stromům rostoucím pod veřejným osvětlením bude upravena i šířka koruny. U mladých výsadeb bude proveden výchovný řez koruny. Jedná se např. o loni vysazené stromy v ulici Javorová.

Stromy a keře na celém území města byly pohnojeny rychle rozpustným hnojivem pro lepší vitalitu. Uhnílé kůly u stro-

mů budou vyměněny za impregnované a kmínky budou obaleny vhodným materiálem, aby se omezil výskyt nekróz na mladých kmíncích a následný úhyn stromků. Kmínky budou opatřeny chráničkami proti poškození při sekání trávy.

Ve městech je dlouhodobě nutné hlídat, jestli větve keřů nezasahují do silnice nebo chodníku, stromy mají správnou podchozí výšku a pravidelný tvar koruny. Neměly by zasahovat do osvětlení, nezakrývat dopravní značení a nebránily v pohybu pěším a vozidlům. Prostřednictvím tohoto článku chci občany města požádat, aby na případné problémy se zelení upozornili (např. zasláním mailu na adresu zuzana.adamova@dolni-bousov.cz). Stromy vhodné upravíme.

Není třeba stromy lámat jako v ulici Tovární (větve zakrývaly dopravní značení silnice). Prosíme také, aby občané nebrali věc do vlastních rukou a neřezali stromy sami jako v ulici V Končínách na červenolistých myrobalánech. Konkrétně řez myrobalánů je problematický. Jedná se o druh, který se řadí k peckovinám (stejně jako třešně, sakury, meruňky atd.). Peckoviny obecně jsou náchylné na široké spektrum houbových chorob. Proto se jejich řez provádí v období pozdního jara, kdy už stromy přešly do vegetace a jejich ná-

chylnost k těmto chorobám je nízká. Větve musí být odstraňovány řezem na větvenní kroužek, aby nevznikaly takzvané „věšáky“, na kterých vyrostle nový obrost a problém s větvemi rostoucími do chodníku přetrvává. Stejně tak není vhodné zamazávat rány blátem. Do ran po řezu se dostává infekce. Větší rány po řezu budou zatřeny ošetřujícím balzámem na stromy.

V některých případech je sice větev na nevhodném místě, ale je příliš silná na to, aby byla zcela odřezána a tak se ponechává její část, která plní vyživovací funkci stromu. Zásah není pro strom stresující a větev je v dalším roce odstraněna zcela.

O výše uvedených problémech se zelení ve městě, které jsem uvedla, vím a s technickými službami města je domluvena postupná úprava pouličních stromořadí i jednotlivých stromů pod mým vedením. Řez keřů je prováděn rovněž pod mým vedením, kdy za-

Úprava podchozí výšky u stromů v Brodecké ulici.

městnanci města jsou postupně zaučováni v komplexní péči o zeleň města.

Zuzana Adamová

Anketa o městské zeleni – 3. část

V tomto čísle zpravodaje Bousovák bude dokončena zpráva o výsledcích ankety (z roku 2019) o zeleni a veřejném prostranství v Dolním Bousově a okolí. Anketní lístky mnohokrát obsahovaly i návrhy, které se veřejné zeleně netýkaly. I na tyto otázky však uvádíme odpověď.

- **rekonstrukce cest na hřbitově – Výhledově je v plánu, zatím není nutné.**
- **Opravila bych koupaliště, vše se tu v Bousově směřuje k fotbalu, na to peníze jsou. Ale např. na to, aby se udělalo hezké koupaliště, najít spolehlivého a normálního provozovatele. Letos (r. 2019) to byla katastrofa. – Sportovní areál je v provozu 12 měsíců v roce a mimo hlavní plochu ho může využívat kdokoliv (např. ZŠ při tělocviku), je zde i další využití. Koupaliště je sezónní záležitost 2 až 3 měsíce v roce, přesto se bude připravovat projekt na opravu. Za loňského provozu-**

vatele kiosku se všem občanům město omlouvá, a doufáme, že pro další sezóny bude vše napraveno.

- **Obohatit dětská hřiště (pro menší i větší) – Výhledově, viz odpověď dříve.**

Nebudeme/nelze realizovat

- **zřízení místní policie – Finančně nákladné, vedení města jednalo s městy Bakov nad Jizerou, Mnichovo Hradiště i Mladá Boleslav o spolupráci, bohužel bez kladného výsledku, zejména z nedostatku personálu, sami mají podstav policistů.**
- **Přítomnost policie ve městě. – Odpověď viz výše; Revitalizace náměstí – Odpověď viz výše; A pozor aby se z domu na náměstí nestaly pouze ubytovny pro cizince a obchody Vietnamců... – Město bohužel nemá možnost toto ovlivnit, pokud není vlastníkem nemovitosti.**
- **přechod pro chodce v ulici (Lhotecká, Brodecká a Příhonská) – Vedení města**

řešilo několikrát s policií ČR, požadavek vždy zamítnut z důvodu širší krajské komunikace či nepotřebnosti, budeme zkoušet dále...

- **nedostatek přechodů pro chodce (u hřbitova, u DPS, u benziny, kde se přechází k autobusové zastávce, u křižovatky u Lukášů, kde děti přecházejí silnici když jdou do/ze školy) – Odpověď viz výše.**
- **Uvítal bych u pekárny nějakou zábranu (zábradlí nebo kamenný záhon), aby řidiči přestali parkovat na chodníku. – Je zde zákazová značka, bohužel nikdo značky nectí, vše je o lidech.**
- **omezení rychlosti, popř. úplný zákaz vjezdu na některých místech v DB (u školy, školek, apod.) – U školy jsou přechody, tzn. zpomalení dopravy, problémy vytváří ti, co vozi děti do MŠ a ZŠ, jejich bezohlednost je někdy až zarážející. Bohužel je to jediná přístupová komunikace pro firmu Svoboda.**

Odpadový sloupek

Co dělat, když nevím kam s jakým odpadem?

Běžné domovní odpadky lze v celém městě po vyřídění odevzdat do barevných kontejnerů (třídí se papír, plast, sklo, nápojové kartony a kovy). Co kam patří, se dozvíte buď na stránkách odpadové společnosti Ekocom nebo tyto informace naleznete přímo na barevných sběrných nádobách. Na kontejnerech jsou umístěny nálepky, které přesně popisují, co do nich patří a co ne.

PLASTY

patří do **žlutého kontejneru**. V průměrné české popelnici zabírají nejvíce místa ze všech odpadů, proto je nejenom důležité jejich třídění, ale i sešlápnutí či zmačkání před vyhozením. V některých městech a obcích se spolu s pastovým odpadem třídí i nápojové kartony. Záleží na podmínkách a technickém vybavení třídících linek v okolí. Proto je důležité sledovat nálepky na jednotlivých kontejnerech. Mimo níže uvedených značek do těchto kontejnerů můžete vyhazovat i odpady označení číslem 7.

ANO

Do kontejnerů na plasty patří fólie, sáčky, plastové tašky, sešlápnuté PET láhve, obaly od pracích, čistících a kosmetických přípravků, kelímky od jogurtů, mléčných výrobků, balící fólie od spotřebního zboží, obaly od CD disků a další výrobky z plastů.

Pěnový polystyren sem vhazujeme rozlámaný na menší kusy.

NE

Naopak sem nepatří mastné obaly se zbytky potravin nebo čistících přípravků, obaly od žiravin, barev a jiných nebezpečných látek, podlahové krytiny či novodurové trubky.

Věděli jste, že materiál ze zhruba padesáti recyklovaných PET lahví poslouží k výrobě jedné fleecové bundy?

Bousovská výročí

16. 3. 1921 – 100 let od úmrtí

Jana Václava Smrže

27. 4. 2011 – 10 let od úmrtí

Aloise Švorce

Jan Václav Smrž

**14. 5. 1835 Dolní Lochov – 16. 3. 1921 Jičín, učitel, regionální autor*

Nižší reálku studoval v Jičíně a v Mladé Boleslavi, potom přešel na učitelský ústav do Hradce Králové, který dokončil r. 1853. Učil ve středních Čechách (Ořech, Únětice, Jilové nad Sázavou, Bělá pod Bezdězem). V letech 1868–1873 působil v Sobotce, vystřídal zde Arnošta Krajče, který po dvouletém pobytu (1866–1868) odešel do Turnova. Potom až do r. 1897 byl Smrž řídícím učitelem v Dolním Bousově. Zde mimo jiné psal kroniku, dirigoval pěvecký sbor Stojmír a prožil stavbu nové školní budovy. Škole daroval svou sbírku hmyzu a sušených rostlin. S ním na škole působili František Strauch, Jaroslav Krejčí, Florián Nykl. Na penzi žil v Jičíně. Je autorem několika pedagogických příruček a článků.

Dílo: Zeměpis Čech s místopisem okolí a města Sobotky (1872); Kytka básniček (1852); Věneček z písní školních (1856); Popsání některých savců (1855).

Alois ŠVORC

**1. 8. 1931 Osenice – 27. 4. 2011 Osenice, učitel*

Učil v Dolním Bousově, v letech 1961–1972 v Dětenicích, potom do roku 1978 v Libáni. V dalších letech působil jako okresní školní inspektor a vedoucí odboru sociálních věcí ONV Jičín.

Dílo: 150 let školy v Osenicích 1826–1976; Příspěvek: pedagogické časopisy O něm: Bousovák 2011, Č. 3

Krátce z Bousovska

Čtenářská soutěž o Noc s Andersenem pokračuje.

I v této nelehké době se snažíme děti motivovat ke čtení. Děti se stále ještě mohou zapojit do čtenářské soutěže o Noc s Andersenem. Knihy si mohou vypůjčit prostřednictvím naší služby knihy "Za dveře", objednávejte si je telefonicky, emailem, nebo prostřednictvím svého online konta v našem katalogu. Pokud ještě nemáte přístupová hesla ke svému kontu, tak se nás obraťte.

Soutěžní knihy jsou rozdělené podle školních tříd (druháci vybírají knihy pro druhou třídu, třetíci pro třetí, čtvrtáci pro čtvrtou a pátáci pro pátou).

Tradiční zkoušení po přečtení knížky proběhne po předchozí domluvě telefonicky, případně přes email, whatsapp, atd. Na stránkách dětského oddělení knihovny stačí po přečtení vyplnit jednoduchý formulář a požádat tak o přezkoušení.

Soutěž bude oficiálně ukončena 31. května 2021.

O. Trísková

Sběr papíru. Tradiční sběr papíru proběhne dne 27. – 28. 4. 2021. Do sběrniny bude odvážen pouze papír (noviny, letáky), ne karton. Děkuji všem, kteří se zapojí do sběru starého papíru.

K. Karnová

Zápis do základní školy. Zápis do základní školy proběhne v termínu od 1. 4. 2021 do 15. 4. 2021 v souladu s právními předpisy, ale bez přítomnosti dětí ve škole, stejně jako v loňském školním roce.

Veškeré informace o přihlašování dětí k zápisu naleznou rodiče na webových stránkách školy pod ikonou Zápis online.

K. Karnová

Zápis do mateřské školy. Zápis do mateřské školy proběhne v termínu 6. 4. 2021 do 7. 4. 2021. S největší pravděpodobností bude i zápis do mateřské školy probíhat online. Všem rodičům doporučuji sledovat webové stránky školy.

K. Karnová

OZNÁMENÍ

www.scitani.cz

Českého statistického úřadu ze dne 9. 2. 2021

O KONÁNÍ SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ V ROCE 2021 V ČESKÉ REPUBLICE

Podle zákona č. 332/2020 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon“) bude na celém území České republiky přistoupeno ke sčítání lidu, domů a bytů (dále jen „sčítání“).

Rozhodným okamžikem sčítání je půlnoc z pátku 26. března 2021 na sobotu 27. března 2021. Fyzická osoba podléhající sčítání je povinna poskytnout zákonem požadované údaje. Sčítání je primárně navrženo jako online, tedy bez nutnosti kontaktu s dalšími osobami.

Sčítání podléhá:

- každá fyzická osoba, která má v rozhodný okamžik na území České republiky trvalý pobyt nebo přechodný pobyt nad 90 dnů, nebo které byl na území České republiky udělen azyl, doplňková ochrana nebo dočasná ochrana,
- každá další fyzická osoba, která je na území České republiky v rozhodný okamžik přítomna,
- každý dům (i neobydlený) a každý byt (i neobydlený).

Povinnost sečíst se se nevztahuje pouze na cizince, kteří jsou v České republice na dobu kratší než 90 dnů (například turisté), a na cizince požívající diplomatické výsady a imunity.

Sčítání organizuje, řídí, koordinuje a jeho přípravu, provedení, zpracování a zveřejnění výsledků zabezpečuje Český statistický úřad (dále jen „Úřad“). Úřad pro potřeby sčítání přebírá údaje z informačních systémů veřejné správy podle paragrafu 7 zákona. Na přípravě a provedení sčítání Úřad spolupracuje s dodavatelem terénních prací a ústředními správními úřady uvedenými v zákoně.

Obecní úřad zveřejní způsobem v místě obvyklým nejpozději 14 kalendářních dnů před rozhodným okamžikem tento dokument, seznam standardních sčítacích obvodů v obci včetně jejich vymezení a jména, příjmení a čísla průkazů sčítacích komisařů, kteří budou v jednotlivých sčítacích obvodech sčítání zajišťovat, včetně telefonního spojení na bezplatnou informační linku sčítání a oficiální internetové adresy sčítání.

Sčítání osob se provede poskytnutím údajů jejich zápisem do sčítacího formuláře povinnou osobou. Tou je každá plně svéprávná fyzická osoba podléhající sčítání. Za fyzickou osobu, která není plně svéprávná, poskytne údaje její zákonný zástupce nebo opatrovník, případně

jiná osoba oprávněná za ni jednat podle občanského zákoníku. Sčítání lidu, domů a bytů se provádí vyplněním sčítacího formuláře pro domácnost. Údaje o domu a bytu poskytne jeho uživatel, v případě neobydleného bytu vlastník domu nebo správce.

Povinná osoba poskytne údaje jejich zápisem do sčítacího formuláře buď v elektronické podobě při online sčítání od 27. března 2021 do 9. dubna 2021, nebo následně při terénním došetření.

Terénní došetření provádějí v jednotlivých sčítacích obvodech sčítací komisaři jmenovaní podle zákona. Sčítací komisař se při výkonu své funkce prokazuje průkazem sčítacího komisaře, případně na požádání povinné osoby též svým občanským průkazem nebo cestovním dokladem.

Při terénním došetření sčítací komisař předá členu domácnosti, osobě žijící mimo domácnost, popřípadě vlastníku zařízení, které netvoří samostatný sčítací obvod, sčítací formulář v listinné podobě v předem oznámeném termínu nejpozději do 26. dubna 2021. Úřad je podle zákona oprávněn lhůtu prodloužit.

Člen domácnosti, osoba žijící mimo domácnost nebo vlastník zařízení, které netvoří samostatný sčítací obvod, odevzdá vyplněný sčítací formulář v odpovědní obálce na poště nebo jej vhozením do poštovní schránky odešle zdarma na adresu P. O. Boxu sčítání, nebo jej doručí na kontaktní místo sčítání, nejpozději do 11. května 2021. Úřad je podle zákona oprávněn lhůtu prodloužit.

Údaje zjištěné při sčítání jsou chráněny zákonem, nařízením o evropské statistice, GDPR a dalšími právními předpisy. Tyto údaje nesmějí být použity pro jiné než statistické účely. Sčítací komisaři, stejně jako všechny osoby, které se v souvislosti se zpracováním výsledků seznámí s individuálními nebo osobními údaji, jsou povinni o nich zachovat mlčenlivost. Povinnost mlčenlivosti je časově neomezená.

Český statistický úřad žádá všechny občany, aby odpovědným vyplněním sčítacích formulářů přispěli k úspěšnému provedení sčítání.

Ing. Marek Rojiček, Ph.D.
předseda Českého statistického úřadu

Černé řemeslo – kovářství

Využití kovů k výrobě nástrojů bylo převratnou událostí ve vývoji lidstva. Skončila jím doba kamenná. Následovala doba bronzová. V jejích začátcích lidé opracovávali měď; kov, který se v přírodě nachází i v ryzí podobě (stejně jako zlato nebo meteorické železo). Měď je poměrně měkká, šla dobře zpracovat tepáním, tažením, broušením či vrtáním. Zvrat přinesla výroba kovů z rud, nejprve rud měděných a cínových (např. v Krušnohoří). Lidé z nich dokázali v jednoduchých pecích vyrobit poměrně dobře tavitelné slitiny: arsenový, olovený nebo cínový bronz. Ten byl odléván do forem. Pravěcí lidé tak vyráběli nástroje, zbraně a okrasné či rituální předměty.

Postupně zvládli i technologicky náročnější výrobu železa, nastoupila další historická etapa: doba železná.

Železo se v primitivních pecích tavilo kvůli vysoké teplotě tání. Ale z kyslíkatých rud (hnědel, krevet) lze při vysokých teplotách vyredukovat železo pomocí žhounoucího dřevěného uhlí, do kterého se dmychadly vhání více vzduchu. V peci tak vznikne železná houbovitá hmota, která se ve výhni a bušením na kovářské zbraňce zbavuje balastních látek. Z tohoto kujného polotovaru pak kováři vyráběli jednotlivé předměty širokého použití.

Prvními známými kováři na našem území byli Keltové.

Od středověku se centry výroby železa stávaly vodní hamry (Hammer – německy kladivo, buchar), kde vodní síla zároveň poháněla měchová dmychadla pecí. Během času vznikla potřeba rozdělení práce s kovem na jednotlivé obory: hutnictví, kovolitectví, zbrojířství (mečířství, platněřství), nožířství, zámečnictví a mnohé další.

Od 16. století se železo vyrábí ve vysokých pecích, ve kterých se dosahuje vyšších teplot, při nichž se vznikající železo taví a po odpichu vytéká v tekuté podobě. Tyto pece pracují nepřetržitě. Shora se přidává nová ruda a dřevěné uhlí (později černé uhlí a koks), zdola se periodicky odpichuje železo a struska.

Středověký zámečnický nevyrobil pouze zámky k truhlám, ale i kování k nábytku, dveřní závěsy, kliky, klepadla, ozdobné mříže a brány. Dnes bychom ho nazvali uměleckým kovářem. Zámečnický materiál

tvaroval spíše za studena, řezal, piloval, vrtal. Typický kovář zpracovával železo za tepla, sekal, kul a probíjel. K typickým nástrojům každého kováře patřila kovářská, kladivo a kleště.

Těžké buchary vyráběly více zhutněnou a levnější surovinu. Kováři ji nakupovali v podobě šínů (ploché železo určené k výrobě plechů) a šátů (tyčové železo pro zhotovování nástrojů, hřebů apod.). Časté bylo překovávání dosloužilých nástrojů, proto se mnoho opravdu starých kusů nedochovalo.

Kovářna stála obvykle za městem nebo vsí, kvůli nebezpečí požáru. Základem kovářny bylo ohniště (výheň), ve kterém se topilo dřevěným uhlím. Kvalitní uhlí kovářům dodávali uhlíři. Přípravovali je v milířích. Kolem středověkého kůlu se naskládala polena do tvaru kužele a shora se pokryla vrstvou drnů a hlíny. Za nepřístupu vzduchu pak dřevo karbonizovalo jeden až tři týdny. Podle použité vstupní suroviny a správnosti celého procesu vzniklo uhlí černé barvy, které obsahovalo až 95 % uhlíku, při spalování nečadilo a bylo velmi výhřevné. (Ukázku technologického postupu najdeme v pohádce Pyšná princezna, kde král Miroslav s Krasomilou pomáhali uhlíři stavět milíř.)

Kováři nebyli považováni za pouhé řemeslníky. Platili i za léčitelské zvířata a svými nástroji mnohokrát pomohli také lidem,

dokázali třeba vytrhnout bolavý zub nebo napravit zlomenou končetinu.

Svého vrcholu kovářství dosáhlo v období baroka, kdy stoupla poptávka po kovaných výrobcích: zámecích a klíčích, ozdobných mřížích, lucernách, apod. Nejstarší cech kovářského řemesla byl u nás založen poměrně pozdě, až roku 1650, kdy cech zakládalo 12 kovářů, 3 kolářů a 7 bečvářů ze Sobotky a okolí. (Bečváři vyráběli bečky, ty největší sudy na pivo, víno. Později splynuli s bednáři, kteří se původně specializovali na menší nádoby, jako byly máselnice, štoudve, putýnky apod.) V tehdejší době byl u každého řemesla stejný postup – nejprve učení a pak tovaryš, který nakonec skládal mistrovskou zkoušku.

Postupem doby od středověku k novověku kované výrobky stále víc ztrácely užitkovou funkci a do popředí se dostávala jejich funkce dekorativní. 19. století přineslo sériovou výrobu, která znamenala potlačení individuálního uměleckého projevu.

Přesto například v roce 1904 byla založena tříletá odborná škola podkovářská v Praze-Karlíně. Mimo ni fungovaly i školy vojenské podobného zaměření. Za zmínku stojí Zemská výstava, která se konala v květnu 1905 v Královské oboře v Praze. Mezi vystavené exponáty patřily nejen podkovy všeho druhu, ale také složitá šroubovaná zdvihací zařízení a hospodář-

Před kovářstvím p. Tláška v Brodecké ulici.

ské náčiní. V roce 1905 vznikly Kovářské listy, za první republiky vycházel Věstník kovářů a podkovářů. Průmyslová výroba a úbytek koní před a po druhé světové válce znamenaly útlum kovářství. Renesance černého řemesla nastala v 60. letech 20. století, kdy opět stoupla poptávka po kvalitní ruční práci uměleckých kovářů.

Kovářské mistry při práci můžeme vidět na různých jarmarcích a letních přehlídkách uměleckých řemesel. Snad nejznámější je v ČR mezinárodní setkání uměleckých kovářů Hefaiston na hradě Helfštýně v Lipníku nad Bečvou. (Hefaistos byl řecký bůh ohně a kovářství, Slované mu říkali Svarog). Také ve středních Čechách máme spoustu zajímavých míst. Například v Moravci se nachází rozhledna Kovářka s muzeem. Za návštěvu jistě stojí skanzen Vysoký Chlumec u Příbrami s nově rekonstruovanou funkční kovárnou. V Kutné Hoře je součástí hornického muzea expozice nazvaná Černé řemeslo – kováři a zámečníci na Kutnohorsku. Přímo v Dolním Bousově a okolí můžeme obdivovat kovaná vrata a brány na hřbitovech, u místní knihovny apod. Pocházejí z kovářské dílny Kverk a syn. (Pavel a Tomáš Kverkovi z Kněžmosta a ze Samšiny, unikátem je pak jejich kovaný betlém, za který získali Cenu poroty právě na Hefaistonu.)

Ze vzpomínek pamětníka pana Páva: „V Dolním Bousově pamatuji dva kováře: Na Koutě pana Svobodu a v Brodecké ulici pana Tláška. Pan Svoboda byl zkušený a velmi šikovný, na poklepání poznal, jak je ocel kalená. Před opravou z nástroje sundal násadu. To někteří kováři nedělali a po opravě sekýrky pak bylo topůrko upálené.

Pan Tlášek ve stáří špatně viděl. Někdy jsem mu pomáhal, třeba dělat podkovy. Taková podkova, to není jednoduchá věc. Je rozdíl, jestli je pro kočárového, jezdeckého nebo tažného koně. Také hmatce (pozn.: hmatec je hranol se dvěma hroty, připevněný ke spodní straně kopyta) se dělaly různým způsobem. Často se odsekávaly třeba z kvalitních silných pilníků a k podkově se přivářely. Nebo se do rozžhavených podkov narážely přímo. Podkováky byly velké hřebíky, kterými se podkovy připevňovaly ke kopytu. Hlavy měly ve tvaru hranolu a dřív byl plochý.

Jednou jsem panu Tláškovi pomáhal a došlo k malé nehodě. Žhavá okuje letěla z kovárny přes silnici a v protějším domě otevřeným oknem přímo do perin, kde začala doutnat...”

Kováři otec a syn Kverkovi v r. 2009 při práci na opravě vrat fary.

Mezi památky lidové slovesnosti ohledně kovářství patří například varianta známé lidové písně z Dobrovice: „Ach, jak je to hezké, dva kováři v městě, dva kováři na rynku. Jeden bude kovat a druhý milovat šafářovic Nanyňku.“ (Svárovský, 1910)

Malým, ale důležitým, podoborem kovářství bylo špendlíkářství. V Dolním Bousově na Josefském náměstí bývala dílna vybavená lisou a bruskami na šlapací pohon. Výslednými produkty této drobné řemeslné výroby byly jehly, špendlíky a spony různých velikostí, od nejmenších po cca 10 cm dlouhé. Paní mistrová je připevňovala na kartony a roznášela podomním prodejem, tzv. „hauzírem“.

Jos. Štef. Kubín – říkanka: „Tetka, kam dete? Co to nesete? Štandrličky a jehličky nosím po světě.“

V Dolním Bousově fungovaly také nožíři a výrobci chirurgických nástrojů. „Veškeré vyrobené nástroje vykovávali ručně přímo od kovadliny a ohně ze surového materiálu. Nerez ocel tenkrát ještě nebyla, a proto mu-

selo být vše pečlivě a přesně vybroušeno, vyleštěno, kaleno a niklováno. Ještě po letech, když byl provoz dávno zrušen, docházely objednávky z Prahy a Vídně, žádající speciální lékařské nástroje.“

Poslední citát je z knížky Hospodářský vývoj Dol. Bousova a okolí od O. Holého. V knize lze najít podrobné informace také o zlatnictví a dalších „zapomenutých“ řemeslech, jako byla např. výroba draček a špejlí, provaznictví, barvířství apod.

Zajímavé je vyprávění Pavla Kverka o tom, proč podkovy nosí štěsti: „Když hospodář našel ztracenou podkovu, schoval si ji. A když takhle našel dvě nebo tři, spojily se kovářem v nový výchozí materiál. Všechno se zužitkovalo. Takže šlo o štěstí ztracené podkovy nacházet, a dnes bychom řekli recyklovat. No a tam to pořekadlo o štěstí a podkovách vzniklo.“ A ohledně současných podkov dodává: „Podkovy se dnes většinou nakupují již v polotovarech, často mívají ony hmatce „vidiové“ (slynné karbidy), protože vydrží nejvíc.“

Pavla Bartková

Smržové

Naše dnešní jubilejní vzpomínka patří Janu Václavu Smržovi, od jehož úmrtí uplynulo 16. března již plných sto let. A můžeme si přitom připomenout celý tento významný kantorský rod, spjatý s naším krajem.

Jan Václav Smrž pocházel z Jičína, narodil se 14. května 1835 v rolnické rodině v Dolním Lochově pod Prachovskými skalami. Studoval nižší reálku v Jičíně a v Mladé Boleslavi; po 4. ročníku přešel, jak to bylo tehdy obvyklé, na učitelský ústav v Hradci Králové (jičínský učitelský ústav ještě neexistoval). Po jeho absolvování roku 1853 následovala několikaletá pouť začínajícího podučitele, hledajícího trvalé zakotvení. Vystřídal na příklad Ořech, Únětice, Jílové, nějakou dobu působil v Bělé pod Bezdězem. Odtud úspěšně zažádal roku 1868 o přeložení do Sobotky. V „souboji“ dvou zájemců z bělské školy o toto místo porazil kolegu Romana Nejedlého, hudebního skladatele (ten nakonec odešel do Litomyšle, ale příbuzní na Bolešlavsku a Bousovsku žijí dodnes).

Do Sobotky odcházel jako úspěšný autor několika drobných knížek veršů (Kytka básniček 1855) a písní (Věneček z písní školních 1856) a jako plodný autor pedagogický (dopisoval do časopisů Posel z Budče, Škola a život, Školník; sepsal i příručku Popsání některých savců (1856). Ve městě učil pět let pod mladým řídícím učitelem Antoninem Vojtěchem Sakařem. Další postup v kariéře se mu na-

skytl roku 1873 v sousedním Dolním Bousově, kde vyhrál konkurs na místo řídícího učitele. K tomuto úspěchu mu jistě pomohl i jeho zájem o vlastivědu kraje, úspěšně projevený například brožurkou s poněkud krkolomným názvem Zeměpis Čech s místopisem okolí a města Sobotky (1872).

V Dolním Bousově působil až do penzionování v roce 1897. Zažil tu nejen stavbu nové školní budovy, ale také psal kroniku a dirigoval pěvecký sbor Stojmír. Školní kabinet obohatil svou sbírkou sušených rostlin a hmyzu. Zemřel na odpočinku v Jičíně 16. března 1921 ve věku 86 let.

Pedagogickou štafetu od něho převzal syn Karel. Narodil se 21. dubna 1870 za pobytu Smržových v Sobotce čp. 216 a v otcových stopách vystudoval nižší gymnázium a učitelský ústav v Jičíně, kde maturoval roku 1889. I on vystřídal zprvu několik učitelských „šťací“, mj. působil v letech 1892-1897 v Sobotce. Zde se také roku 1896 oženil s dcerou starosty Františka Peči Olgou (20. 11. 1874 – 2. 2. 1963). Získal si pověst vynikajícího pedagoga,

takže byl roku 1909 povolán jako profesor na Ženský učitelský ústav do Prahy, kde ho 17. ledna 1931 zastihla smrt. Je autorem mnoha odborných knih a článků pro učitele, nejznámější je asi Elementární metodika pro ústavu učitelské.

Nejznámějším z rodu Smržů se stal jistě syn Karla a Olgy, také Karel. Narodil se v Sobotce 19. dubna 1897 a poznal i další místa otcova působení: v Jičíně začal chodit do gymnázia, které dokončil v Praze. Od mládí se rád vracel do rodného kraje, hrál zde se studenty divadlo (např. roli Jeníka ve Šrámkově Létě v režii autora) a hodně psal do předních kulturních novin. Vystudoval elektrotechniku na Českém vysokém učení technickém a celoživotně se věnoval filmu, nakonec jako docent dějin filmu na pražské Akademii múzických umění. O filmu napsal desítky knih a článků, dokonce i jeden detektivní román (Muž s kinamem, r. 1935). Nejvýznamnější jsou Dějiny filmu, které vydala Družstevní práce roku 1933. Zemřel předčasně 20. září 1953 v Praze.

Do pedagogického rodu Smržových patří i dcera Jana Václava Smrže Marie. Ta se narodila ještě v Bělé pod Bezdězem 19. července 1861. Učit začala roku 1879 pod otcovým vedením v Dolním Bousově, pak působila v Osenicích, v letech 1883-1908 v Sobotce a poté až do penzionování v Jičíně. Zde také 17. března 1935 zemřela.

To jsou tedy ve stručnosti osudy jednoho kantorského rodu z našeho kraje, úzce spojeného i s Dolním Bousovem. Zachovejme je ve vděčné paměti!

Karol Bílek

Projekt IT pro děti

Mladá Boleslav, 10. 3. 2021: Znáte ve svém okolí děti, kterým chybí doma počítač, notebook, tiskárna nebo další technika, kterou potřebují k online výuce? Pomozte jim zapojit se do projektu IT pro děti, který podporuje vzdělávání žáků ze sociálně slabých rodin pro jejich lepší budoucnost.

Projekt IT pro děti, který je určen na pomoc dětem ze znevýhodněných rodin, vznikl pod hlavičkou obecně prospěšné organizace Women for Women a je určen i dětem ze sociálně slabých rodin na Mladoboleslavsku. Organizace ve spolupráci se základními školami a dalšími partnery pomáhá zajistit počítače, notebooky,

tiskárny, internetové připojení a další software, aby se dětem dostalo v rámci distančního vyučování plnohodnotného vzdělání. Projekt navazuje na již sedmiletou zkušenost s programem zajišťování obědů pro děti ze sociálně slabých rodin.

O dar se mohou přihlásit žáci 5.-9. tříd základních škol, kteří jsou již registrováni v projektu Obědy pro děti. Pomoc je adresná a výběr konkrétního žáka musí potvrdit škola, kterou navštěvuje. S ohledem na velký zájem může být do každé rodiny poskytnut pouze jeden dar.

Škola musí u vytípuvaného dítěte také potvrdit studijní potenciál a předpoklad,

že ho rodina bude při distanční výuce podporovat. Vybraný žák nesmí mít zásadní vzdělávací problémy, neomluvené hodiny ani kázeňské přestupky.

Zájemce z řad rodičů, žáků, studentů, škol, ale i širší veřejnosti, kteří potřebují pomoc, nebo kteří naopak mohou pomoci, ať už poskytnutím staršího vybavení nebo se zvládnutím distanční výuky celkově, nyní nově sdružuje také facebooková skupina Nejen IT pro děti.

V rámci Mladoboleslavského regionu obecně prospěšnou organizaci Women for Women podporuje společnost ŠKODA AUTO, mezi jejíž hlavní priority na poli CSR aktivit patří podpora znevýhodněných dětí ve vzdělávání.

Historické ohlédnutí do roku 1900 – 2. díl

Zajímavé informace o Dolním Bousově a okolí jsou v knize „Úplný adresář a popis politického okresu Jičínského“, který sestavil a vydal Václav Kudrnáč v roce 1900 v Turnově. Domnívám se, že každý čtenář si v následujícím textu najde něco, co mu přiblíží historii našeho města i okolních obcí.

Spolky v Dolním Bousově

Občanská beseda založena r. 1882. Předsesta Karel Bílý, jednatel František Kopecký, pokladník a knihovni Jan Vogl (knihovna širšímu obecnstvu přístupná čítá 800 svazků). **Sbor dobrovolných hasičů** založen v r. 1883. Starosta MUDr. František Ptáčník, jednatel a pokladník Antonín Vik. **Řemeslnická beseda** založena 1892, starosta Václav Žďánský, jednatel Eduard Vizek. **Sokol** založen 1893, starosta MUDr. František Ptáčník, náčelník Pavel Černý, jednatel František Kopecký.

Majitelé domů v Dolním Bousově: č.p. 1 – Obec (radnice), č.p. 2 – Edvard Horáček. 3. sirotci Vondrlíkoví. 4. František Aust. 5. Josef Pačes. 6. František Kocvera. 7. František Heřman. 8. Antonín Tomsa. 9. František Pažout. 10. Josef Pačes. 11. Josef Kabela. 12. Josef Kverek. 13. Anna Sobotová. 14. Václav Rejř. 15. Antonín Najman. 16. Josef Macoun. 17. Josef Maděra. 18. Jan Doškář. 19. Pavel Koliska. 20. Josef Folprecht. 21. Josef Vacek. 22. Matěj Bobek. 23. Josef Pažout. 24. František Hanuš. 25. Jan Boček. 26. František Šuma. 27. Marie Zahradková. 28. beze jména 29. František Bernard. 30. Jan Eliáš. 31. Jan Bartoň. 32. František Mařan. 33. Václav Neuman. 34. Matěj Zumr. 35. Marie Barkmanová. 36. Josef Řezáč. 37. Anna Honzáková. 38. Jan Kverek. 39. Anna Pažoutová. 40. Jan Linhart. 41. Josef Linka. 42. Václav Halbych. 43. Václav Smolík. 44. Rosalie Šolcová. 45. Josef Šolc. 46. Matěj Ottomanský. 47. Anna Jirčáková. 48. Jan Tomsa. 49. Jan Žáček. 50. Josef Hosa. 51. Alois Majer. 52. Karel Köhler. 53. Jan Linka. 54. Václav Rulc. 55. Jan Sobotka. 56. Antonín Bobek. 57. Antonín Karban. 58. Josef Hanuš. 59. Bohuslav Sobotka. 60. Josef Linert. 61. Josef Jaroš. 62. Antonín Majer. 63. Josef Kůžel. 64. František Šmíd. 65. Barbora Hortlíková. 66. Marie Folprechtová. 67. Jan Šuda. 68. Václav Horáček. 69. Jan Čížek. 70. František Kolátor. 71. Chudobinec městský. 72. Václav Zahradka. 73. Václav Sobotka. 74. 75. Škola. 76. Anna Bendová. 77. Kateřina Doškářová. 78. Bohumila Jandová. 79. Vác-

lav Aust. 80. Václav Mencl. 81. Josef Ječný. 82. Marie Jánová. 83. Františka Hosová. 84. Alois Sobotka. 85. Václav Lebeda. 86. Jan Mařan. 87. Josef Linka. 88. František Janoušek. 89. Václav Zahradka. 90. Rosalie Folprechtová. 91. Václav Linhart. 92. Marie Kolářová. 93. Josef Ťokan. 94. František Šolc. 95. František Halbich. 96. František Žďárský. 97. Kateřina Hurychová. 98. a 98 a. Václav Repš. 99. Josef Repš. 100. Karel Valenta. 101. Arnošt Kubín. 102. František Hanuš. 103. beze jména 104. Václav Hanuš. 105. Josef Tuma. 106. Václav Jindra. 107. Josef Koliska. 108. Václav Hořejší. 109. Václav Karban. 110. Antonín Šolc. 111. Barbora Tomsová. 112. Josef Žďánský. 113. Jan Horáček. 114. Václav Jindra. 115. Jan Mladič. 116. Václav Žďánský. 117. Jan Ječný. 118. Josef Folprecht. 119. Jan Staška. 120. Pavel Černý. 121. Václav Kocvera. 122. Antonín Vik. 123. Josef Hema. 124. Vincencie Jandová. 125. Marie Skaličková. 126. Antonín Horáček. 127. Josef Fuksa. 128. Václav Janda. 129. František Vorel. 130. Josef Cvrček. 131. Josef Halbich. 132. Antonín Kabela. 133. P. Jan Pažout. 134. Karel Dlouhý. 135. beze jména 136. Václav Tyrichter. 137. beze jména 138. beze jména 139. Jan Jelínek a Anna Hořejší. 140. Václav Benda. 141. Fara. 142. Františka Elisová. 143. Václav Drahota. 144. Václav Kysela. 145. Josef Kořínek. 146. František Janda. 147. Marie Jandová. 148. Václav Novák. 149. František Kafka. 150. František Křelina. 151. Jan Macoun. 152. Anna Jánová. 153. Jan Šuma. 154. František Kořínek. 155. Václav Holub. 156. Adolf Arnstein. 157. Jan Horáček. 158. Barbora Kocverová. 159. Jan Heligar. 160. Josef Kocvera. 161. Václav Anton (vyhořelo). 162. Anna Krejčová. 163. Josef Linka. 164. Marie Syrovátková. 165. Václav Červa. 166. Josef Dudek. 167. Jan Janoušek. 168. Antonín Svoboda. 169. Jan Kolátor. 170. Karel Hema. 171. 172. Marie Hoření. 173. Karel Doškář. 174. Karel Doškář. 175. František Balák. 176. Josef Klaban. 177. Josef Hájek. 178. Anna Šolcová. 179. Karel Srb. 180. Josef Páv. 181. František Sobotka. 182. František Nechánský. 183. Bohuslav Ottomanský. 184. Anna Voháňková. 185. František Prokůpek. 186. Karel Klein. 187. Terezie Konečná. 188. František Dlask. 189. Jan Horáček. 190. Kateřina Václavíková. 191. Josef Macoun. 192. Marie Němečková. 193. Josef Janda. 194. Josef Šouta. 195. Rosalie Halbichová. 196. Josef Macoun.

197. Marie Hosová. 198. Josef Rejman. 199. Petr Bobek. 200. Jan Ječný. 201. Josef Vokal. 202. František Janda. 203. Josef Zumr. 204. Jan Kunst. 205. Josef Hamršíd. 206. František Hosa. 207. František Hájek. 208. Josef Drapák. 209. Václav Doškář. 210. Rudolf Šeft. 211. Terezie Rejmanová. 212. Karel Pelc. 213. Josef Halbich. 214. Jan Srb. 215. Bohumila Jandová. 216. Kateřina Tausigová. 217. Václav Folprecht. 218. Terezie Trakalová. 219. Marie Žlupová. 220. Jan Prskavec. 221. Josef Karásek. 222. Antonín Hantsche. 223. Eduard Vizek. 224. Františka Tomšová. 225. Josef Malík. 226. Hedvika Helerová. 227. Václav Aust. 228. Antonín Linka. 229. Václav Král. 230. František Král. 231. Jan Koch. 232. Josef Kolátor. 233. Alois Folprecht. 234. Josef Holý. 235. František Procházka. 236. Antonín Švorc. 237. Václav Vondráček. 238. Josef Řiha. 239. Václav Staněk. 240. Josef Pomrhonec. 241. Václav Bobek. 242. Václav Drahovzal. 243. Josef Sobotka. 244. Anna Janoušková. 245. Antonín Krsek. 246. Jan Macoun. 247. a 248. Josef Feix. 249. Josef Bobek. 250. Josef Kořínek. 251. Karel Pelc. 252. Josef Halbich. 253. Františka Baráková. 254. František Janů. 255. Josef Pažout. 256. Jan Tábořský. 257. beze jména 258. Josef Bernard. 259. Václav Linka. 260. Kateřina Ježková. 261. Josef Zumr. 262. Anna Chudobová. 263. Josef Tomsa. 264. Jan Rulc. 265. Čeněk Čumpelík. 266. František Sobotka. 267. Jan Svoboda. 268. Josef Bernard. 269. Terezie Hantschová. 270. Josef Voborník. 271. Marie Havlíková. 272. Václav Kobera. 273. Anna Hanušová. 274 a., b., c., d. Cukrovar Frič a spol. 275. Václav Mareš. 276. Václav Boháček. 277. Marie Tumová. 278. Josef Patočka. 279. František Tyrichter. 280. Josef Macoun. 281. Václav Doškář. 282. Dominik Hettfleisch. 283. František Tyrichter. 284. Kateřina Polenská. 285. Václav Dudek. 286. František Chotěbor. 287. Františka Žlupová. 288. Alois Švorc. 289. Josef Blažil. 290., 291. Železniční stanice. 292. František Bernard. 293. Josef Havlík. 294. František Štěpánek.

Celkem 290 domů, 10 domů po vyhoření nepostaveno.

Lhota Záhumní: 1. Jan Janoušek. 2. Petr Svoboda. 3. Anna Bendlová. 4. V. Kysela a Jan Václavík. 5. Marie Šolcová. 6. František Vaníček. 7. Václav Heligar.

V příštím čísle se podíváme na údaje o okolních obcích.

Miloslav Ječný

Kostecko v kramářských písních – 2. část

Dobšice

Kosteckým pánům je adresovaný popěvek, který zaznamenal do kroniky obce Dobšice Josef Barkman, který čerpal z památníku Ludmily Buvové, z téže obce.

*Z hradu Kosti páni na vojnu mě vzali,
do kabátu vojenského mě zašněrovali.
Doma pro mě plácou Anka, Barča s Káčou,
že mě na ty hrozný vojné Turci zamordujou.
Neměli ti páni žádný slitování,
že mi, šelmy, překazili velký milování.
Až se ale vrátím, já vám to zaplatím,
na cucky vás, jemnostpáni, palicej rozmlátím!*

Čtyři kramářské písně mají v titulku téměř shodně vytištěno, že k události došlo v *soboteckém okrese*. Písníčky jsou tedy z doby, kdy Sobotka byla sídlem soudního okresu a jsou převážně přesně datovány událostí, kdy k nim došlo.

Vlčí Pole

Ve Vlčím Poli bývala pouť na sv. Jiří, ale proč tomu tak bylo, nemáme povědomí, když je zdejší kostel zasvěcen svatým Šimonovi a Judovi. Na Sobotecku tak bývala první poutí. Hledáme-li nějakou zmínku o vlčopolské pouti v kramářských písních, potom je to pouze drobnost. *Nowá píseň o vraždělném činu, který se stal we wsi Weselici w soboteckém okrese dne 2 kwětna 1869*. Přinášíme dvě sloky, když přepis celé písně je možné vyhledat ve Zpravodaji obce Veselice, kde ale nejsou číslované sloky. Boleslavský tiskař Zwinkl sloku 2. označil jako 3. a v závěru došlo také chybnému očíslování slok, když dvanáctou sloku označil znovu jako 11.

4.

*Wssak na den druhého kwětna spolu
se umluvili, že pũgdou do Wissjho poli
na pouť co mladé lidi, když bylo po po-
žehnánj spolu se zas wraceli, když přissli
na Weselici w hostinci zas tančili.*

5.

*Djwka gsouce gesstě mladá láskou
gen pohráwala, neb giného tanečnjka lho-
stegně milowala, který s nj ssel od mu-
ziky, prowázal gi k domowu, ach Ježjss,
Maria, Josef, co se stalo w tu dobu.*

Pokud jste si v písni povšimli zvláštního názvu zdejší lokality, o které píšeme, tak vězte, že Vyšším Polem bylo nazýváno dnešní Vlčí Pole, a to i úředně v prvním desetiletí 20. století. Tato úprava vznikla, dle Profouse, krácením zlidovělého Vlčí Pole, která byla nedopatřením upravena na Vyšší Pole. Název vsi měl dříve různé podoby v české a německé verzi. Našli bychom Wylczie pole či Wišopol a Wischpol i počestěný výraz Vyšopol, ale také Vlčipole, psáno dohromady.

Když neznáme pravý důvod vzniku poutního místa ve Vlčím Poli, tak si dovolíme alespoň úvahu. Vodní pramen – studánka bývala často u zrodu posvátného místa. Ke studánce, která je při cestě do Veselice, se váže několik pověstí. Zvláště ta, kde se traduje, že její voda má uzdravující moc.

Dle tradice věřila v léčivou sílu zdejší vody i Anna Marie dal Borgo Netolická, která si při každé návštěvě záměčku ve Vlčím Poli neopomněla omýt oči vodou ze studánky. Tímto se ale již pověst dostává až do století dvacátého. Vlčopolská historie je daleko starší a jak zaznamenal J. V. Šimák: *Jistě stál boží stánek již okolo r. 1320, kdy Sulek z Vlčího pole pých na sousedech provozoval... Kostelík od časů husitských ztratil duchovního správce. Roku 1683 znova byl posvěcen.*

O kostelíku sv. Šimona a Judy můžeme říci, že se jedná o jednu z nejvíce dochovaných kamenných gotických církevních staveb na Sobotecku. Především za třicetileté války a zejména po ní kostelík chátral. Vždyť tehdy všechny fary na kosteckém panství spravoval sám sobotecký děkan jen za pomoci řeholníků. To se týkalo farních kostelů v Sobotce, Markvarticích, Dolním Bousově a Nepřívěci a u filiálních kostelů to platilo pro Libošovice, Osek a Vlčí Pole. Tam byl po čase kostel barokně upraven a k jeho znovuvysvěcení došlo roku 1683, což se stalo pravděpodobně na sv. Jiří. Od jeho svátku se tedy odvíjelo konání poutí. Kostel svatých Šimona a Judy se stal filiálním svatostánkem fary v Dolním Bousově, když zdejší kostel sv. Kateřiny byl obnoven v roce 1750. Za tři roky tam jsou vedeny matriky, kde čteme Wischopol a jméno faráře Johannes Wenceslawus Reymann, což byl první farář po obnovení zdejší rozšířené farnosti.

K výrazné změně v držení Vlčího Pole došlo roku 1623. Do té doby byli jeho vlastníky drobní šlechtici, kterými se stali od roku 1603 Odkolkové z Oujezdce, kteří byli po bělohorské bitvě perzekuováni. Po dovolání jim nebyla konfiskována polovina majetku, a tudíž před odchodem do ciziny mohl tedy, snad Jan Jindřich, odprodat statek Polyxeně z Lobkovic, která roku 1623 definitivně připojila Vlčí Pole ke kosteckému panství. Krátce na to byla tamní tvrz ze 14. století přestavěna na renesanční záměček. Když roku 1738 získali kostecké panství po Černínech Netolických, tak ti si nechali přebudovat zdejší objekt na letní sídlo v empírovém slohu, ale dnes tyto úpravy již nejsou na objektu patrné. Poslední majitelkou panství Netolických se stala hraběnka Anna Marie dal Borgo Netolická, která se provdala za hraběte Norberta Kinského.

Kinským byl majetek po roce 1948 konfiskován a v záměčku ve Vlčím Poli byl po čase zřízen domov důchodců. V restitčním řízení po roce 1989 byl majetek Kinským vrácen i s hradem Kostí. Zámek i nadále nějaký čas sloužil důchodcům. Od koupením objektu i celého areálu ve Vlčím Poli se jeho majitelkou stala Valerie Scho-

řová, která přišla do Čech z východního Slovenska a žila v Mladějově na Sobotecku. Dne 4. ledna 2002 založila obchodní firmu Matka Lasana, se sídlem v Sobotce, místní části Čálovice 15. Daršany udělovala v tamním bývalém pohostinství. Ke zrušení zdejší právnické osoby (občanského sdružení) došlo 30. listopadu 2012. Nejsme tu proto, abychom vše podrobně popisovali, a tak si jenom řekněme, že Valerie je zakladatelkou sdružení Matka Lasana a dále je oslokována jako svatá boží matka Diesana. Za Matku Lasanu je považována její dcera Petra. Obě ženy se pokládají za mateřské bohyně a svůj ašrám měly na zámku ve Vlčím Poli, který byl upraven tak, aby sloužil jejich záměrům. Naznačení, téměř současného dění, na zámku ve Vlčím Poli – tak nějak – souvisí s naším tématem. O víkendech se tam sjíždělo 100 až 150 osob k meditacím a po požehnání zpívají písně, které nejčastěji oslavují Lasanu.

Každý by měl rozlišovat mezi náboženstvím, sektami či nezařaditelným uskupením. Duchovní život je věcí každého člověka a záleží jen a jen na něm, jakou cestou se vydá.

Ještě před první i druhou světovou válkou se ve Vlčím Poli konaly poutě. V no-

vinách z roku 1912 je možné číst: *Dne 28. dubna konala se ve Vyšším Poli pouť za velké návštěvy z celého i dalekého okolí, jak tomu obvykle bývá při pěkném počasí. Kostelíček nemohl ovšem pojmouti všechny návštěvníky, kteří proto venku stáli museli.* Zde již zaznívá určité varování, když se píše, že pouť v Nepřívěci je ještě četněji navštěvovaná než ta ve Vlčím Poli. Neříká se však kým, zda poutníky, prodejci či jarmarečnickými atrakcemi. Tehdy je už zřejmé, že se z poutí vytrácí náboženský smysl, a že převládají obchodní zájmy, ale i ty zde také postupně chybí. Co nezlikvidovaly války, tak o to se postarala vlna ateistické převýchovy. Tradice vlčopolských poutí skončila v roce 1989 a jakousi jejich připomínkou je pořádání poutních tanečních zábav kolem 24. dubna, kdy má svátek sv. Jiří. O mnohých poutních místech můžeme dnes hovořit jedině v minulém čase.

Město Dolní Bousov bylo pro Vlčí Pole přirozeným spádovým místem, a tak se stalo od 1. ledna 1980 oficiálně místní částí Bousova. A současnost? Zámek Vlčí Pole slouží znovu jako domov seniorů.

Pokračování příště.

Radko Bílek

PORADENSTVÍ A SLUŽBY

v oblasti:

- ▶ rakouského infratopení
- ▶ fotovoltaiik
- ▶ prodeje elektromobilů
- ▶ smluvní přepravy elektromobilů
- ▶ rezervační dobíjení elektromobilů
- ▶ dobíjecích domácích a veřejných stanic pro elektromobily

VANHILL s.r.o.

nabízí:

společnost **VANHILL s.r.o.**

Horní Bousov 43

tel.: 721 236 158

e-mail: info@vanhill.cz

www.vanhill.cz

Knižní novinky

Tipy z městské knihovny:

Naučné publikace o zvířatech:

- ◆ **Řeč psiho očásku** – tajný jazyk psů
- ◆ **Výcvik beze slov** – trénink psa pomocí metody prázdné ruky
- ◆ **Velká kniha péče o koně**

Romány:

- ◆ **Paměti českého krále Jiříka z Poděbrad** (V. Erben) Velmi čtivý román má formu fiktivních zápisků panovníka, který vzpomíná na své mládí v době, kdy byl uveden na český trůn.
- ◆ **Šikmý kostel**, románová kronika ztraceného města. Druhý díl, léta 1921–1945 (K. Lednická)
- ◆ **Skříň plná Diora** (N. Lester) Román z období 2. sv. války, ve kterém se láska a móda prolíná s protinacistickým odbojem. Obloha teď patří letcům z RAF, a tak se mladá pilotka s musí s oblohou rozloučit a začít bojovat jinak.
- ◆ **Myšlenky za volantem** (M. Eben) Soubor fejetonů
- ◆ **Tři jablka spadlá z nebe** (N. Abgarjan) Oceněný román arménské autorky. Podmanivý příběh o lásce a smrti se odehrává vysoko v horách ve starobylé vesnici, kterou se světem spojuje pouze zastaralý telegraf a strmá cesta.

Naučná literatura:

- ◆ **O bolesti zad** – všechno, co jste kdy chtěli vědět, ale báli jste se zeptat
- ◆ **Kvásek** – zážrak z vody a mouky (L. Mančíková)
- ◆ **Jan Žižka** – život a doba husitského válečníka (P. Čornej)
- ◆ **Kapky na kameni** – 50 příběhů českých a slovenských rebelek (G. Futová)
- ◆ **Kinští** – Bůh, čest, vlast (P. Juřík)

Poezie:

- ◆ **Google poezie** – psáno našeptávačem (T. Miklica)
- ◆ **Paní Jitřenka** (I. Blatný)
- ◆ **Hledání přítomného času** (I. Blatný)

Ve škole to stále žije

Přestože se zdá, že budova školy spí a za zavřenými dveřmi se jen práší na lavice, tak tomu rozhodně není. V několika třídách probíhá stále výuka, děti se učí, píší, pedagogičtí pracovníci vysvětlují a pomáhají propojit on-line výuku s tou přímou ve škole. Existuje projekt „Určená škola“, do kterého se Dolní Bousov zapojil. O tom, jak je to možné, a jak to tedy celé funguje, si dnes povídáme s ředitelkou dolnobousovské základní školy Kateřinou Karnovou.

Co je „určená škola“ a pro koho je přístupná?

Ke zřízení určené školy jsem se rozhodla ve chvíli, kdy bylo jasné, že se jen tak do školy nevrátíme a především pokud má paní učitelka zajistit on-line výuku pro své žáky ve škole, není schopna se zároveň postarat o své vlastní děti doma. Dále pak jsem věděla o dětech zdravotníků, policistů nebo hasičů, kteří své děti vozili do určené školy v Mladé Boleslavi. Z těchto důvodů jsem chtěla, aby byla určená škola i u nás v Dolním Bousově.

Jaké kroky bylo nutné učinit, aby i bousovská základní škola mohla přijímat tyto žáky?

Zažádala jsem na Krajském úřadě střeďochského kraje o otevření určené školy u nás v Dolním Bousově. Žádosti bylo vyhověno a od 16. 11. 2021 navštěvuje školu 15–20 dětí. Je pro ně zajištěna i ranní a odpolední družina.

Kdo všechno se na chodu třídy podílí?

V současné chvíli se každý den podílí na provozu určené třídy tři učitelé nebo asistenti pedagoga, tak aby každý žák splnil zadané učivo na daný den a přihlásil se na všechny videokonference. Žákům zbývá čas i na zábavu, jako je například stavění lego robotů. Odpolední družinu zajišťuje jedna z vychovatelek.

V současné době již docházející žáci musejí procházet povinným testováním na Covid, jak toto probíhá a jaký test je používán?

Krajský úřad Střeďochského kraje zajišťil pro žáky v určené škole testování PCR testů ze slin. Odvoz testů do laboratoře zajišťují profesionální hasiči. Ve večerních hodinách jsou známy výsledky testů. Testování probíhá jedenkrát za deset dní.

Jaký je váš názor na toto testování?

Jsem velice ráda, že si můžeme testování vyzkoušet již nyní, protože je jasné, že pokud žáci nastoupí do školy, tak pouze v případě, že bude pobíhat jejich plošné testování.

Jak jsou na tom rodiče, kteří sice spadají do kategorie zaměstnanců, kteří mohou své děti umístit do určené třídy, ale jejich děti navštěvují zatím školku?

Od 1. 3. 2021 byla zprovozněna i třída školky, která funguje ve stejném režimu jako určená třída ve škole.

A jak hodnotí pobyt ve škole samotní žáci, zda jsou rádi, že mohou chodit do školy, co je tam baví, anebo zda by byli raději pouze doma na online výuce? Zeptala jsem se jich a zde jsou některé odpovědi:

Slečna Nela 2. třída: Jsem moc ráda, že můžu chodit do školy, protože se vidím s kamarády. Můžu si s nimi popovídat. Mám tady i rychleji hotové úkoly, protože doma ještě musím uklízet, a nemám na to takový klid.

Slečna Nikol 5. třída: Myslím, že je to lepší na on-line tady ve škole. Doma bych byla sama, tady je to jednodušší, protože se můžu zeptat, když něčemu nerozumím.

Slečna Tereza 3. třída: Lepší je to ve škole než doma. Protože se nemusím otravovat s učením doma a mám celé odpoledne volné.

Lukáš 2. třída: Někdy je to lepší ve škole, někdy doma. Sestra mě doma zlobí, tak-

že ve škole mám na úkoly klid. Když jsem doma tak mě ruší.

Václav 2. třída: Jsem raději ve škole, doma mi to přijde těžší. Taky tady mám kamarády. Raději vstanu ráno, abych mohl jít do školy.

Ondra 4. třída: Jsem rád, že můžu chodit do školy. Mám to zde rychleji hotové. Jsem rád taky, že se potkám s kamarády a ve volné chvíli třeba stavíme z lega roboty a to mě baví. To bych doma nemohl.

Alex 3. třída: Jsem raději ve škole, tady to mám rychleji hotové, a odpoledne si mohu hrát a jít ven. Mamka už mi to pak případně jen zkontroluje, když je potřeba.

Druhá otázka směřovaná k dětem, se týkala testování na Covid, jak celý ten proces vnímaly:

Ondra 4. třída: Přišlo mi to dlouhý, musíme minutu cucat vatový tamponěk. Já za sebe bych byl raději za to štourací vyšetření.

Martin 1. třída: Nebál jsem se, jen se to vycucalo a dalo zpátky do zkumavky. Bylo to hned hotové.

Lukáš 2. třída: Nejdřív jsem se trochu bál, že bude nějaké píchání nebo štourání. Byl jsem moc rád, že se to jenom cucalo. Já si tedy nejdříve myslel, že to můžu žvýkat, ale to se nesmí, jen cucat. Příště už se vůbec bát nebudu, je to v pohodě.

Alex 3. třída: Nijak to nebolelo, bylo to normální. Byl jsem raději, že se to mohlo cucat, a ne ten výtěr z krku nebo nosu. Není se čeho obávat.

Zuzana Zemanová

Ornitologická vycházka nejspíš opět nebude

I když je ještě čas, Česká společnost ornitologická coby ústřední záštita, nevidí situaci příznivě. Nebudeme tedy spoléhat na nic a za slavíky vás vezmu virtuálně už nyní po všech naučných stezkách. Kdo by přeci jen chtěl k tomu si poslechnout víc, možnost bude mít v pořadu zmíněné společnosti – Ornitolog na drátě, který bude online na webu ČSO ve středu 14. dubna od 17:30 hodin a poté v archivu. Vím už teď, že město na Klenici tam prostor dostane.

Zpravodaj vychází zkraje dubna, první slavici přilétají v půli měsíce, pojďme maličko s předstihem si na jednotlivá pódia upozornit. S poznámkou, že výčet nemusí být úplný, protože kotlina bousevské Klenice leží na okraji rozšíření druhu z Polabí a stavy kolísají.

NS Okolo Klenice za hrou a poučením: Už na samém začátku nejdelší stezky hnízdí slavici vpravo od hřbitovní zdi. Dále hned za tratí, i když nás směrovka povede cestou rovně, uslyšíme nejméně tři zpěváky odspodu z míst, kterými se budeme vracet. Kolem starého náhonu jsou podmínky stále vynikající. Podle bakovské tratě postoupíme na dlouhém tahu až ke studánce Na Horách a přímo u ní zpěv uslyšíme opět. Lesy druh neobsazuje a tak musíme projít na Bechov, kde v blízkosti viaduktu máme šanci znovu. A kdyby ne, zcela jistě dole u rybníka za silnicí. Dalšího uslyšíme před Svobodínem ve vrbovém prutníku a dál už půjdeme bez zpěvu. Určitá šan-

ce je v místě, kde naučnou stezku zprava protíná Řitonický potok (text tabule je slavíku zčásti věnován). Pak obloukem přes Rohatsko projdeme nazpět až do míst, kde město čerpá vodu pro nedaleké koupaliště. Tam koncerty pro vyšší početnost akterů a příjemné prostředí bývají v čase končícího dne velkým zážitkem.

NS Krajinou Červenského rybníka: U Továrních nádrží v místě startu slavici znovu už několik let hnízdí. Slyšeli bychom je ovšem i od nedalekého soutoku Klenice s Trnickým potokem v místě bývalé železniční vlečky. Napříč silnicí za klenutým můstkem u mlýna zpěv uslyšíme opět. Dál při odbočce ke splavu Červenského rybníka hned od silnice a poté když se vrátíme na východní pobřeží pod Kolonii. Dojdeme-li až k otočce při zaústění Spyšovského potoka do rybníka, ve zbytcích starého luhu zpívá slavíků hned několik. Jsou ale na okruhu současně poslední. Ještě snad, kdo by měl štěstí a dobrý sluch, před napojením na silnici v prostoru sportoviště lze slyšet slavíka od topologického háje u Matic.

NS Městem Dolním Bousevem: Vyrážíme od vlakového nádraží, a kdo by se na chvíli zastavil, může uslyšet zpěv krále pěvců od můstku přes Klenici poblíž zahradnictví. V křovitém náspu dráhy se ovšem hnízdění nedaří pro početný výskyt velkých mravenců lučních (slavici hnízdí na zemi). Cestou k sběrnému dvoru se můžeme nachystat na slavíčí tóny po jistotě.

Ptačí park Slavičí háj ještě sice nedospěl k optimálním parametrům povahou keřového patra, ale slavici odtud zpívají několikahlasně. Stezka prostředí mívá po okraji a na cestě ke Zvolínku bývá před májem samý květ. I když jde o mrazovou kotlinu, stromy se s nepřízní perou a voní okolím.

Než dojdeme k rybníku, terestrická rákosina vlevo v tom čase doslova žije. Nenajdeme v ní tedy slavíky, ale výčet ptactva by byl pestrý. Prostředí zdánlivě nicotné má obrovský potenciál a stojí za to se při něm zastavit. O kus dál na břehu rybníka u naučné tabule se město rozhodlo osadit lavičku a každý, kdo po sobě nenechá nepořádek, je na ní vítán. Zajímavá cesta nás čeká okrajem pole k rozhraní krajů, na dohled obce Trn. V torzu rybníční hráze s dvojicí mohutných jabloní a stejně letitým javorem babykou na konci opačném, slavíka uslyšíme jistě. Začíná zde i nově založená alej ovocných stromů, místo ovšem nabízí i dálkové pohledy k horám. My však putujeme za slavíky a dalšího uslyšíme hned u tábořiště pod Rachvaly. Čeká nás další odpočinkové stanoviště s lavičkami při silnici a pak už cesta k Podlesníku. Tam se s ptačími mistry bousevských stezek sejdeme naposledy.

Letmým výčtem slavíčních zastavení po hřbetě značených stezek jsem snadno dokázal, že oblast slavíkům vyhovuje a lidé mají příležitost jeho kratičkový evropský čas užít. Než znovu s létem odletí.

Pavel Kverek

Zprávy z Přírodovědného kroužku

Kvůli epidemiologické situaci se stále nemůžeme s dětmi scházet ani v menším počtu. Přes všechna nařízení a opatření čas plyne a příroda je v pohybu pořád. Alespoň my, vedoucí, se snažíme plnit všechny potřebné aktivity, jako je péče o Hořečkovou louku, čištění hnízdních budek nebo sběr odpadků.

O louku u Vlčího Pole, kde rostou hořečky, pečujeme tradičně sečením a hrabáním ke konci října.

Další prací pro přírodu je zimní přikrmování ptactva. V Horním i Dolním Bousevě jsme instalovali drátěná krmítka

na ložové válce a plastová krmítka, do kterých jsme postupně nasypali více než 100kg slunečnice. Krmení ptáků je velmi potřebné zvláště za mrazu a vydatnější sněhové pokrývky. Kosi ocení i nějaké to jablíčko napíchnuté na větev nebo položené k patě stromu. Obvykle na krmítka nelétají, sbírají jen, co spadne na zem. Pokud je všude sníh, tak snadno potravu nenajdou. Odměnou je pozorování shonu na krmítkách a přehlídka opeřenců „naživo“. Třeba ve Slavičím háji si po doplnění krmítka můžete sednout na lavičku a pozorovat jedlíky zblízka. Také na vlastní uši uslyšíte, proč se malým dětem říká, že ptá-

ček „dělá frr“. Takový zvuk vydávají křídla sýkorek, když obratně manévrují kolem krmítka. Od obyvatel DPS jsme se dověděli, že na tamní krmítka přilétají nejen sýkory, ale i hejna stehlíků a dlasci.

Při čištění hnízdních budek jsme objevili v mnoha z nich myšice, které si budky zabraly jako zimní sídlo. V některých hnízdil brhlík. To se pozná podle nanošeného bláta, kterým si upravuje budku „na míru“. Sýkorky si do budky nosí mech, píra, chlupy apod. Brhlíci kromě bláta hlavně šupinky mladé borové kůry. Některé budky poškodil strakapoud tím, že do jejich stěn a dvířek vykloval otvory.

Takové budky jsme vyměnili za nové, co jsme s dětmi vyráběli ještě společně.

S úklidovými akcemi je to v současné době mnohem složitější, kvůli novému druhu odpadků, a tím jsou použité roušky. Někomu se osvědčily úchopové hole, kterými se odpadků člověk nemusí dotknout vůbec, jinému stačí osvědčené rukavice a důsledné dodržování hygienických pravidel. Nejlepší by bylo, kdyby se kolem cest a jinde odpadky nevyskytovaly vůbec...

K jarním vycházkám do přírody doporučujeme třeba návštěvu lesa ve Vlčím Poli, kde tradičně kolem pramenišť kvetou políčka bledulí jarních. Využít můžete

také novou hru, kterou jsme pro vás připravili na 1. NS (Okolo Klenice). Cílem hry je projít se na čerstvém vzduchu, když stále není možné vyrazit na schůzky s kroužkem. S sebou budete potřebovat jen dobré boty a oblečení podle aktuálního počasí a mobil. U každé tabule 1. naučné stezky najdete zezadu na papírku (zataveném ve fólii) otázku, která se týká základních znalostí místní přírody. Odpověď na otázku si zaznamenejte třeba do mobilu nebo na papír a vše vraťte na místo pro ostatní, kteří půjdou po vás. Nemusíte stezku projít celou najednou. Až budete mít zaznamenané všechny odpovědi, napište nám je

mailem na adresu: krouzek@bousovsko.cz. Potom se domluvíme, jak a kde si vyvezdnete výhru. Hrajeme o zajímavé ceny: kovové karabiny, nákrčníky s motivem ČSOP, sady samolepek, magnety, puzzle s orchidejemi, kvarteta ap. Vyberete si sami, která cena vám udělá největší radost. Do mailu můžete poslat také nějakou fotku z vašich cest, napsat o něčem, co vás potkalo apod. Více informací a další aktuality najdete na stránkách Přírodovědného kroužku www.bousovsko.cz.

Hodně jarního slunce a příliv nové energie vám všem přeji

Pavla Bartková a Lenka Hejnová

Čarodějnice na Bechově a Svobodíně

30. dubna se pálily a páli čarodějnice. Kdy tento zvyk vznikl, se přesně neví. Důležitou roli v něm hrál oheň a víra lidí v jeho ochrannou sílu a ochrannou moc. A čarodějnice byla symbolem zla, nečisté moci, původcem všech nemocí a neuhů. Symbolické pálení těchto figurín tak charakterizovalo očistu přírody, lidí a zvířat.

Za totality byla tato akce oficiálně nazývána pálení májových ohňů. V roce 1959 a 1960 bylo v bechovské kronice dokonce zapsáno: „Škola se pálení reakce (30. 4.) zapojila lampionovým průvodem.“ Byla to také společenská událost, na níž se mnozí dlouho dopředu připravovali a těšili. U nás se lidé tradičně scházeli na Obci u lesa. Tehdy ještě nebyl tak rozrostlý a vzrostlý jako nyní, takže hranice mohla být opravdu mohutná.

Už několik týdnů před čarodějnicemi sem bylo přiváženo vše, co mohlo shořet. Každý, kdo se potřeboval zbavit prořezaných větví, roští či hadrů, přivázel vše sem. Bohužel se tu každoročně nacházely i nepotřebné pneumatiky a další věci patřící na skládku. Často byly po vsi pořádány svozy traktorem, za který byl připojen valník, na nějž hasiči nakládali všechno, co jim lidé ze vsi dali. Ohniště pak mívало průměr i více než pět metrů. Takový oheň bylo vidět opravdu zdaleka.

Za mého dětství bylo zvykem, že jsme my děti chodili po vesnici, od domu k domu, a sbírali nepotřebná ometená košťata. Soutěžili jsme mezi sebou, kdo bude mít větší úlovek a nasbírá víc košťat. Postupem času bývaly naše úlovky čím dál

tím slabší. Lidé přestávali používat březová košťata a nahrazovali je jinými, dalším důvodem bylo to, že lidé upouštěli od hospodaření na vlastním. Na čarodějnice na tom byl nejlépe ten, kdo měl nejvíce košťat. Pokládala se na chvíli na kraj ohně a když se rozhořela, běhali jsme po hřišti, točili jimi nad hlavami a ti odvážnější se odhodlali dokonce vyhodit svoje hořící košťátko do vzduchu. Užili jsme při tom spoustu zábavy. Nikdo nás příliš nehlídal, nikdo se o nás příliš nestrchoval a nikdo neřešil, že les je v bezprostřední blízkosti. Podle pověsti se hořící košťata či kusy dřeva vyhazovaly prý proto, aby bylo v povětrí vidět letět čarodějnicí na koštěti nebo ji případně srazit k zemi.

Když ohně dohořovaly, zapalovaly se od nich pochodně. Dříve je lidé odnášeli do polí a na louky, kde s nimi tancovali a zpívali. Tímto rituálem prý zaháněli zlé síly. Jejich výroba a posléze zapálení bylo další zábavou spojenou s pálením čarodějnic. Do staré plechovky, která se zatlučením hřebíku upevnila spodní stranou na dřevěnou tyč, se napěchovaly hadry, piliny, úlomky dřevěk a směla sebraná ze stromů, to vše se zalilo naftou a zapálilo. A hořelo to dlouho a zapáchalo ještě víc. Chlapec či mladík, kterému vydržela pochodeň hořet nejdéle, byl v našich očích i v očích svých kamarádů prostě borec.

Kapela Pytlouanka hrávala během čarodějnic na Bechově.

Děti chodily k ohni s malými i většími barevnými lampionky. Několikrát byl uspořádán průvod, který vyrazil ze Svobodína a za zvuků zdejší kapely Pytlovanky, vezoucí se na valníku za traktorem pana Dvořáka, dorazil až k ohni. Hudebníci vyhrávali do kroku i potom u ohně. Často byl připraven také soudek piva, nebo si omladina přinesla zásoby svoje, takže brzy bylo veselo. Mladí pak vydrželi sedět u ohně a hlídat ho až do rána.

Jako děti jsme běhávali nejen kolem ohně, ale hrávali jsme na schovávanou v blízkých remízcích, mezi břízkami či na kraji lesa. Zamilovaní se sem uchylovali, pokud hledali samotu. Kluci se snažili chytit děvčata, aby jim mohli dát „hobla“, když mají ten svátek.

Když pak bylo v 70. letech na Obci započato se stavbou chat, byly remízky vykáčeny a my jsme ztratili možnost k našim hrám a schovávačkám. V té době se ohně začaly pálit střídavě na Bechově a na Svobodíně na prostranství u lesa nazývaného „Amerika“. Poslední čarodějnice se na Obci konaly v roce 1998, jejich pálení se definitivně přestěhovalo na Svobodín. Dodnes se pálí na prostranství proti vlakové zastávce. Každoročně bývá připravována narovnaná hranice, která je mnohem menší, než bývaly původní májové ohně. V „dětské“ hasičské kronice z roku 1999 najdeme zápis tehdejší kronikářky paní Evy Bernardové: „Každoroční pálení čarodějnic, konané nahoře na Bechově v chatové oblasti a tamními chatáři spojované s jarním úklidem a následným vyvážením nepotřebných věcí do čarodějnického ohně loňským rokem skončilo. ... Dalším z důvodů změny je také ta skutečnost, že oheň nechtěl nikdo do pozdních nočních hodin hlídat. A každý, kdo byl na loňských čarodějnicích, si jistě vzpomene, jak silný váł vítr, který málem způsobil zapálení okolních vysokých stromů. Oheň by se v tak suchém lese, jako byl tehdy, jistě rychle šířil.“ O rok později paní kronikářka napsala: „... Hranici z polen, každoročně připravovanou našimi hasiči, jsme si letos museli postavit sami, jelikož oni měli plné ruce práce při hašení požáru v petkovském lese. Vrch této hranice zdobila hadrová čarodějnice.“ Myslím, že přesunutí čarodějnic na Svobodín a zapalování pouze malé vatry je rozhodně bezpečnější a méně náročné na organizaci i na práci, ale rozhodně se už navždy vytratila romantika původního velikého ohně a s ním spojených aktivit.

Pálení čarodějnic – Bechov 2002.

Záznamy v pamětních knihách týkající se pálení čarodějnic na Bechově a Svobodíně jsou velmi sporé. Většinou se o nich kronikáři vůbec nezmiňovali. S psaním bechovské kroniky se začalo v roce 1927. Objevila jsem pouze několik stručných zápisů:

„V předvečer 1. máje byl uspořádán učitelem národní školy s. Havlem dětský lampionový průvod ze Svobodína na návrší v Bechově k tradičnímu pálení ohně. Průvodu se zúčastnilo 37 dětí, a občanů skoro z celé obce. Byl nejlepší přehled zvláště bohatého období mládeže, neb takový počet dětí v naší obci nebylo už celou řadu desetiletí. Před zapálením ohně měl učitel Havle proslov o významu této oslavy jako symbolu vítězství dělnické třídy nad kapitalismem, a ne jako dříve, snad již celé věky se pálily tyto ohně z dob vlády feudálů upalováním určitých žen, které byly označeny jako čarodějnice.“ (1958, zapsal Jaroslav Dvořák)

„V předvečer 1. máje zase uspořádal učitel s. Havle s dětmi lampionový průvod k tradičnímu ohni, ale pro změnu průvod vyšel z Bechovi od požární zbrojnice ke Svobodínu a přes osadu k lesu u Ameriky, kde byl oheň zapálen.“ (1959, zapsal Jaroslav Dvořák)

„Uskutečněno pálení mírové vatry, lampionový průvod vsí na Bechov, doprovod místní hudby.“ (1979 a 1981, zapsal Milan Málek)

„Pálení mírové vatry 30. dubna se neuskutečnilo pro zamítavý postoj chatařské kolonie v Bechově.“ (1985, zapsal Milan Málek)

„Na místním nádraží byly údržbou ČSD řezány lípy, a tak místní mladí lidé nakládali vše na nákladní auto. Větve byly odvezeny na bývalé hřiště na Bechovi, kde budou spaleny 30. dubna. Pálení čarodějnic aneb v nynější době „mírové vatry“ připadlo na neděli 30. dubna a uskutečnilo se na hřišti kopané na Bechovi. Pohoštění pro přítomné připravil hostinský pan Jaroslav Mádle, k jídlu byly oblíbené špekáčky, pro žíznavce sudové pivo a v případě studeného počasí (a to bylo) i něco ostřejšího.“ (1989, zapsal Milan Málek)

Věřím tomu, že pálení čarodějnic je lidový zvyk, který přetrvá ještě dlouhá a dlouhá léta. Je totiž spojen se zábavou, občas i s jídlem a pitím, a především s tajemnem a temnými silami. A to máme přece rádi.

Ingrid Mendlíková

Jak se stal Freidorf Svobodínem

Když jsem jako malý kluk jezdil z Mladé Boleslavi na Svobodín ke své tetě a babičce, kde jsem do svých šesti let vyrůstal, a i později tam trávil spoustu času, říkal jsem doma, že jedu na Freidorf. Mnozí mi vrstevníci toto pojmenování užívají dodnes. Už jako kluk jsem se ptal, proč všichni v rodině říkají Freidorf, když je to vlastně Svobodín. Teta mi vysvětlila, že Freidorf znamená česky svobodná ves a že se tak naše vesnice dříve jmenovala.

A když jsem letos v zimě pročítal obecní kroniky, narazil jsem na zápis, který vysvětluje, za jakých okolností došlo k založení vsi a ke vzniku názvu Freidorf a odkdy bylo používáno pojmenování Svobodín. Rád bych se s vámi o tyto poznatky podělil. Vycházel jsem z dostupných zdrojů, z vyprávění již nežijících pamětníků a z pamětních knih Bechova a Svobodína.

Kronikář, řídící učitel Karel Pavlišta, do obecní kroniky v roce 1927 zapsal: „Všeobecně divno bylo lidu přespornému, jak v ryze české krajině mohla býti osada pojmenována německy a nic snazšího jako podání vysvětlení o tom: Osada Freidorf vznikla po válkách slezských, jimiž se země značně vylidnila. Na panstvích se nedostávalo lidu pracovního. Baron Herzán, majitel panství Kosmonoského, použil císařského nařízení s omezením roboty, volal i z jiných panství lid dělný, tu více utiskovaný, na své ke dvoru Litkovickému a Obrubeckému. Slibuje tímto zdarma pozemky, dříví, materiál, osivo, osvobození od povinnosti berní i vojenské – a nově vzniklou osadu, posud bez katastru, nazval v dobách úpadku jazyka českého do popředí tlačeného německého *Frei-dorfem*.“

„Na názvu se nic nezměnilo až do roku 1905. Tehdy okolní lid Bechovským v podřízené to obci *Frei-dorf* se smál, říká, že jde z, anebo do Němec, že byl „na handlu“ v Němcích a podobně, když kterýsi zvědavce dotazoval se, kde byl, šel-li ze Svobodína.“

To samozřejmě popudilo obecní představenstvo, které se rozhodlo, že zažádá o změnu názvu obce. Navrhovali, že by měl být přeložen do češtiny. Naopak tehdejší učitel Krist usiloval o přejmenování Freidorfu na Lhotu, ať už Podlesní, Bechovskou nebo podobně. Odůvodňoval to slovy: „...jak už historie česká o vzniku takových osad nás poučuje.“

V r. 1905 se obecní představenstvo usneslo na pojmenování osady Svobodínem a podali žádost k ministerstvu vnitra. „Dne 4. dubna 1907 avizuje ministr dr. Pacák pana starostu, že milostivě bylo vyhověno. (Viz listovnu z asi 9/3 č. 36). Úřední vyřízení o tom ale marně bylo čekáno.“ Svobodínští tehdy vyvěsili na oslavu prapory. V listech i úředních dopisech některých úřadů byl již užíván název Svobodín. Obec i správa školy tohoto termínu užívala bez problému až do sčítání lidu v roce 1910.

„Tu intervenující komisař hejtmanství tuto věc na schůzi veřejně na Syrovandě v Sobotce z moci úřední zakázal. Předtím zasílané urgencye zůstávaly hlasem volajícího na poušti. Vše by bylo usnulo...“ A tehdy se do věci vložil tehdejší správce školy, Ludvík Krist, a to, co se dříve nepodařilo, se stalo skutečností.

„Zkrátka ostatní už mělo hladký průběh. Vyhláška v Pražských novinách ze dne 18. 12. 1912 vše uznala a následně stačil popud v obecní radě Bechova a vše šlo již

hladce. A hle! 1. 5. 1913 tabulka Bechov – Freidorf vyměněna za Bechov – Svobodín a pod ním teprve pojmenování německé...“ Z jiných zdrojů vyplývá, že se učitel Krist tehdy obrátil na poslance pana Bohumíra Bradáče, jehož přičiněním byl název vsi změněn úředně s konečnou platností na Bechov – Svobodín.

O historii Svobodína není dosud mnoho známo. Již zmiňovaný bechovský kronikář Pavlišta, který vycházel ze zápisů zdejšího občana pana Antonína Najmana (nar. asi kol. roku 1860) z Bechova čp. 12, pozdějšího starosty, zaznamenal toto:

„Osudy a příběhy této obce nelze podrobně vypsati, neboť není nikde dějepisného zápisu o těchto věcech a nelze je najíti ani v Zemských deskách, ani v knihách Kosmonoských neb Březenských, kam obec patřila. Dítka chodily do školy ve Všebořsku, kam v té době docházely děti z Obrubec, Obrub, Bechov-Svobodína, Litkovic, Solce a Malobratřic. Škola byla jednotřídní, ale cesta k ní velmi neschůdná. Všebořsko bývalo až do doby války třicetileté velkou obcí, snad dle pověstí městem, které bylo válkou zničeno a opuštěno, až na kostel a dvě obydlí. Při kostele postavena škola ve středu všech přiskolených obcí. První záznamy, ovšem neúplné, začal psáti v obci pokročilý občan starosta a později člen Okresního výboru v Sobotce p. Najman. Z jeho zápisů se dozvídáme, že r. 1866 ve válce Rakousko-pruské protáhla vojska naší obcí, dělostřelci odpočívali na lukách, král saský, spojenec Rakousko-Uherska modlil se v kostele všebořském za vítězství. V této válce Rakousko-Uhersko zradou prohrálo a muselo se zříci předsednictví států německých a území v Itálii. Nastupuje v čelo Prusko a tvoří novou výbojnou říši Německou – císařství po válce s Francií. Obyvatelstvo ukrylo se za příchodu nepřátel v lesích, ale vidouce, že nepřítel není – či vše, vrátilo se do svých obydlí.“

Svobodín si dodnes zachoval typickou podobu ulicovky, tedy vsi vystavěné podél hlavní cesty. Až se udělá hezky, přijďte se k nám podívat. Vydáte-li se po silnici směrem od Bechova, budete mjet označení s nápisem Svobodín. Vydáte-li se však z opačné strany, naučnou stezkou Kolem Klenice směrem od Rohatska, uvítá vás kromě světového rozcestníku a veselé mesteostanice také výrazná cedulka s nápisem Freidorf. Tak přijďte! U nás je krásně!

Václav Mendlík

Bechovský pomník potřetí

Barokní pomník pochází z roku 1779!

Jak jsme to tak najednou zjistili? Když vyšlo letošní únorové číslo Bousováka, napsal paní Ditě Říhové, vedoucí infocentra, historik pan Bílek, že bychom ohledně stáří pomníku mohli zapátrat v litoměřickém biskupském archivu. Dokonce nám poradil, na koho se máme obrátit. Paní Říhová přeposlala e-mail mě. Nadchlo mě, že bychom mohli konečně zjistit to, co nám dosud zůstávalo utajeno.

Začala jsem se tím tedy zabývat hlouběji. Napsala jsem do Archivu Biskupství litoměřického a požádala o zaslání kopii všeoborského soupisu drobných sakrálních staveb. Tam mi archivář pan Martin Barus, jehož email jsem našla na internetu, ihned vyhověl a poslal mi mailem oskenované dokumenty z roku 1835 a 1856. Bylo pro mě však problémem zápis psaný

kurentem a ke všemu německy přechíst. Začala jsem tedy shánět někoho, kdo by mi s tím pomohl. Můj bývalý kolega Milan Ječný mi poskytl kontakt na bývalého ředitele muzea v Mladé Boleslavi, pana Ludka Beneše, kterému jsem zavolala, a on mi přislíbil pomoc. Do tří dnů mi oba dokumenty přišly přeložené.

V soupisu památek z roku 1835 stojí:

„Bechow. V kameni vyrytá postava ukřižovaného Ježíše. Na přední straně se nachází podobizna P. Marie důstojně a ??? vytesaná, s letopočtem 1779, v dobrém stavu. Postaveno obcí na obecním pozemku uprostřed vesnice.“ (jedno slovo se nepodařilo rozluštit)

V jiné kolonce je zaznamenán latinský text, který byl zřejmě do kamene vytesaný: „AD MAIOREM DEI GLORIAM“ (překládaný jako „K větší slávě boží“ nebo také „Všechno pro větší slávu boží“).

„Bechow. Kamenný kříž s podobiznou ukřižovaného vykupitele vytesanou z kamene. Pod ní na přední straně podobizna Matky Boží. V roce 1851 byl krásně, řádně a důstojně štafírován. Postaveno obcí na obecním pozemku ve vesnici.“ (Zápis je z 13. července 1851, podepsán Philipp Wrtátka, který v jedné kolonce poznamenal, že se jedná o boží muka.)

(Zdroj: Archiv Biskupství litoměřického, Archiv far. I, Všeoborsko – soupis kaplí, soch a křížů farnosti z roku 1835 a 1856)

Tento zápis je dokladem toho, že se i v 19. století naši předkové o církevní a kulturní památky starali. Dovídáme se dokonce, ve kterém roce byl pomník opraven. Ze zápisů také vyplývá, že dnešní nová náves je právě tím místem, kde pomník původně stál.

Ingrid Mendlíková

Mladoboleslavský sportovec roku 2020

Tradiční anketa o nejlepší sportovce a trenéry okresu Mladá Boleslav za rok 2020 přinesla silnou bousovskou stopu. V minulých letech se v ní několikrát objevil František Živný, tentokrát ho nahradila **Monika Žapková**. V hlavní kategorii, soutěži jednotlivců, obsadila páté místo za čtyřmi velkými hvězdami mladoboleslavského sportu. Pořadí bylo 1. Jiří Curney (florbal), 2. Oscar Flynn (hokej), 3. Lukáš Budínský (fotbal), 4. Jan Kopecký (rally), 5. Monika Žapková (florbal). Postup Moničina týmu do nejvyšší soutěže se odrazil i v jejím umístění.

Kategorii kolektivů vyhrál Bruslařský klub Mladá Boleslav (hokej) před florbalisty Předvých.čz Florbal Mladá Boleslav. MITEL Florbalová akademie Mladá Boleslav skončila na 6. místě. Proběhlo i internetové hlasování, které Monika Žapková suverénně ovládla se ziskem více než tři tisíc hlasů před Janem Kopeckým. Dolní Bousov ale měl stopu i v dalších kategoriích. Trenéry vyhrál Petr Novotný, který před lety hrál za Bousov fotbal (než se začal plně věnovat florbalu). A kategorii krajanů (sportovci pocházející z okresu,

působící za jeho hranicemi) vyhrál Radan Lenc, vnuk učitele, sportovce a dlouholetého sportovního funkcionáře Karla Lence.

Moniky Žapkové jsem se zeptal, zda takové umístění čekala. „Tak vysoké umístění jsem vůbec nečekala. Myslela jsem, že budu někde na konci pořadí. Páté místo a zároveň pozice nejlepší umístěné ženy byl pro mě šok.“ Ty jsi vyhrála internetové hlasování před jezdcem Motorsportu Janem Kopeckým. To má ženský florbal tolik příznivců? „Vím, že hlasovaly moje spoluhráčky, ale to by nestačilo. Muselo pro mě hlasovat i velké množství pro mě neznámých lidí, za což jim děkuji.“ Tvůj florbalový tým skončil v kategorii družstev šestý. Je to odraz faktu, že hrajete nejvyšší ženskou soutěž? „Určitě. Vloni jsme do ligy postoupily a herně jsme se i zlepšily.“ Platí herní zlepšení i na poslední zápas s Jičínem, kdy jste do poloviny hrací doby čtyřikrát prohrávaly, abyste nakonec vyhrály 8:5? „Na ten zápas jsme se fakt důkladně připravovaly. Jičín jsme chtěly za každou cenu porazit a urvat tři body, aby nám v tabulce neodskočil. Výhrou jsme se dotáhli bod za něj.“ Buďte vůbec ně-

kdo sestupovat, když vlastně vaše soutěž je jediná, která se hraje? „To ještě nevíme, pořád se o tom jedná, takže se uvidí během následujících týdnů.“ Poslední Brno má dva body, vy deset, Jičín jedenáct. Zkusíte ho přeskočit? „Chceme jít před něj. Čekají nás zápasy, které byly v první polovině soutěže vyrovnané, takže bychom mohly bodovat.“ Co to obnáší při současné situaci s covidem hrát mistrovskou soutěž? „Pravidelně jsme každý pátek testované, abychom měly platný test na víkend, kdy hrajeme dva zápasy. Je to ono nepopulární „šťourání v nose“. A když máme v týdně dohrávku, musíme absolvovat test před ní. Není to příjemné, ale už jsem to absolvovala tolikrát, že jsem si zvykla.“ A co tvoje studium? Jsi ve druhém ročníku, ale do školy asi nejezdíš. „To nejezdím, studuji distančně, tedy přes počítač. Jedinou výhodou je to, že na tréninky nemusím dojíždět z Liberce, ale z Bousova, což je jednodušší.“

Monice Žapkové, v současnosti asi jedinému bousovskému sportovci, který pravidelně hraje mistrovskou soutěž, jsem popřál další výhry jejího družstva a brzký návrat do školy.

Miloslav Ječný

Myslíme ekologicky, stavíme ekonomicky

**vážení zákazníci,
rádi bychom vám nabídli sortiment výrobků firmy DOBIÁŠ spol. s r.o.**

- ztracené bednění
- tvárnice nosná
- tvárnice zámková
- tvárnice věncová
- tvárnice rohová
- tvárnice příčkovka
- stropní vložky
- stropní trámce

- betonové dutinové panely ALIDAL
(otvor pro elektroinstalaci nebo rekuperační větrání)

- váza pro opěrné zdi
- zámková dlažba
- zatravňovací dlaždice
- záhonový obrubník
- pohledové zdivo (štípané tvárnice)
- svahová tvarovka
- květinová svahovka

DOBIÁŠ, spol. s r. o. • Kněžmost 237 • tel.: 326 784 092-4 • www.dobias-knezmost.cz • www.alidal.cz

FEJETON – Na třešních

Všechno, co jsem se potřebovala v době dospívání dozvědět, jsem měla od své o rok mladší kamarádky. Měla totiž dvě starší sestry. Od ní jsem pochytila, co na našem těle k čemu slouží, jaký je rozdíl mezi chlapci a námi děvčaty, jak to dělají psi, že cvrček cvrká a prcek p... a spoustu dalších životně důležitých věcí. U nás se na oplátku naučila zase leccos jíst. Neměly jsme před sebou tajemství. Hrály jsme si spolu, vyráběly nábytek pro panenky, vozily kočárek, stavěly v lese bunkr, na nějž jsme po dva týdny tahaly do kopce plaňky z rozpadávajícího se plotu jedné poloopuštěné chalupy ve vsi, zakopávaly poklad, objevovaly nová zákoutí, hrály si na indiány, chodily na houby a na borůvky, stavěly si domečky z balíků slámy, vozily se na jednom kole a navzájem si ošetrovaly modřiny i odřeniny, prolézaly opuštěná stavení, i přes přísný zákaz rodičů lezly v opuštěné stodole po hambáčkách, chodily do kravína a do prasečáku na čumendu, kouřily černý bez a v deseti letech i první cigarety – modré Letky. Obojí bylo hnusné, bez i cigára, ale připadaly jsme si ještě dospělejší, než už dozajista jsme. Spolu jsme stanovaly u nás na zahradě, s přibývajícím věkem jsme tam spolu přijímaly v noci „pánské“ návštěvy a spolu jsme si ráno odnášely první cucfleky. Každá zvlášť za to pak inkasovala facky od svých rodičů. Byla to krásná doba malin nezralých, doba dospívání, poznávání a prvních ochutnávek života.

Z té doby se mi vybavují dvě vzpomínky. Tu první, humornou, vám budu vyprávět. Bylo mi asi deset, když mě kamarádka přemluvila, že půjdeme na třešně. Copak o to, třešně miluju, lezení po stromech taky zvládnou. Ale mám zakázáno chodit sama přes les a už vůbec nepřipadá v úvahu, že bych si přivlastnila něco cizího, tedy kradla. Chtěla-li jsem však ochutnat černé zralé plody plné sladké šťávy, musela jsem porušit obojí. Nechala jsem se zlákat. Tahle kamarádka pro mě byla vždycky autorita. Vždyť toho tolik věděla! Vydaly jsme se do třešňovky.

Stromy byly obalené zralými plody. Na strom jsme vylezly celkem lehce a trhaly jsme třešně rovnou do pusy. Seděly jsme na spodních větvích, výš jsme se neodvážily, nohy spuštěné dolů. Kinklaly jsme jimi sem a tam a užívaly si života. Asi jsme pěkně řvaly, protože se pod námi najednou vyloupil chlap. Vůbec jsme ho neslyšely přicházet. Lekly jsme se. Zůstaly jsme strnule sedět, třešně plnou pusou. „Ták, děvčátka! Už vás mám!“ uchechtl se. „Tak to vy mi sem chodíte na třešně!“ „Ne-e, my jsme tu poprvé,“ vysoukaly jsme svorně. „My jen, trochu...“ „Tak co s vámi, zlodějky mrňavý?“ Začaly jsme se klepat strachy. Hlavou se nám honilo, jak sedíme na oddělení VB a oni nás vyšetřují, v lepším případě se to řeší v ředitelně naší školy. Co tomu řeknou doma? Možná už je nikdy neuvidíme. Byla v nás malá dušička. „Tak já si vás označím,“ pronesl chlapík. „Aby každý věděl, co jste zač.“ A než jsme se rozkoukaly, začal nám natírat boty bílou barvou, která měla původně sloužit k očíslování stromů. Držely jsme. Naše hubené nožičky visely dolů, neodvážily jsme se pohnout. „A teď upalujte domů, holky pitomý!“ No jo, to se lehce řekne,

ale těžko udělá. Na strom to šlo, dolů už hůř. Ještě že tam ten protivnej dědek byl. Pomohl nám slézt a smál se, až se za břicho popadal. Nám do smíchu nebylo. Braly jsme to vážně. Až do nových třešní.

Ingrid Mendlíková

Společenská kronika

Vzpomínka

Dne 4. dubna 2021 to bude 10 let, co nás navždy opustila maminka a babička, paní Jana Černohorská. S úctou a láskou vzpomínají a všem za tichou vzpomínku děkují

synové s rodinami.

Prodej slepiček

Drůbež Červený Hrádek prodává slepičky snáškových plemen typu **Tetra hnědá** a **Dominant** ve všech barvách, **Green Shell** – typu Araukana a **Dark Shell** – typu Maranska. Stáří 16–20 týdnů, cena 185–229 Kč/ks. Prodej se uskuteční: **11. 4., 9. 5. a 20. 6. 2021** Dolní Bousov – u vlak. nádraží v 15 hod. Při prodeji slepiček – **výkup králícičích kožek** – cena dle poptávky.

Informace: Po až Pá 9–16 hod. tel. 601 576 270, 728 605 840.

**Kácení a řez
rizikových stromů
stromolezeckou technikou,
řez živých plotů.**

Tel.: 606 527 091

Inzerce

♦ **Nabízím ZDARMA** k posečení a usušení trávy asi 25 arů v Dolním Bousově. Tel. 326 396 007

Zpravodaj Bousovák, vychází jako dvouměsíčník. Vydavatel: Město Dolní Bousov, nám. TGM 1, 294 04 Dolní Bousov, IČ: 00237680. Vydání povoleno MK ČR pod číslem E 13240. Pověřená redaktorka: Ing. Dita Říhová. Redakce: Ing. Dita Říhová, Miloslav Ječný, Zuzana Zemanová. Náklad 1250 výtisků. Grafická úprava a tisk MS Polygrafie s.r.o., Horka 35, 294 01 Bakov nad Jizerou, www.mspolygrafie.cz.

Příspěvky a inzerci přijímá Městská knihovna a infocentrum, tel.: 322 312 001, 322 312 002, infocentrum@dolni-bousov.cz. Uveřejněné příspěvky nemusí vyjadřovat názory redakční rady zpravodaje. Uzávěrka příštího čísla 15. 5. 2021. Později podané příspěvky nebo neuhrazené inzeráty nebudou otištěny. Děkujeme za pochopení.

Po několika letech se do Dolního Bousova vrátila ta pravá zima – zde pohled přes Školniště a hráz Továrenského rybníka.

Na Pískováku se opět bruslilo.

Zápis o křížku na Bechově v Soupisu památek.

Netradiční rozcestník na konci Svobodína.

Pálení Čarodějnic na Bechově v roce 2002.

Žáci pravidelně absolvují PCR testy ze slin.

Žáci z „určené třídy“ v družině.

Po úklidu Hořečkové louky.

Náhrada uhynulých stromů v kostelní zahradě.

Výměna budky zničené strakapoudem.

Keře po zmlazovacím řezu v Příhonské ulici.